PRZEGLĄD PRZEMYSŁOWO-HANDLOWY

Z DODATKIEM GAZETA GIEŁDOWA I LOSOWAŃ

CZASOPISMO, POŚWIĘCONE SPRAWOM PRZEMYSŁU, HANDLU I FINANSÓW.

ADRES REDAKCJI I ADMINISTR. ZŁOTA 5. — TEL. 57-30 i 195-03. Konto w P. K. O. Nr 146512450.

WYCHODZI DWA RAZY NA MIESIĄC. WARSZAWA, GRUDZIEŃ 1921.

REDAKTOR PRZYJMUJE WE WTORKI I SOBOTY OD 6 — 7. RĘKOPISÓW NIE ZWRACA SIĘ.

Przesilenie w przemyśle.

Przesilenie, które nasz przemysł obecnie przeżywa, nie spadło znienacka, jak piorun z jasnego nieba. Przewidywano je i nadejście jego sygnalizowano oddawna.

Musiało nastąpić i... minąć musi.

Może być, iż zmiecie ono z powierzchni gospodarczej przedsiębiorstwa, zbudowane na lotnym piasku chwilowych konjunktur. Może być, iż zachwieje ono szeregiem przedsiębiorstw, które nad utrwalenie pozycji zdobytych przenosiły opanowywanie zachłanne nowych objektów działalności. Da się odczuć dotkliwie całemu przemysłowi, szczególnie zaś pewnym gałęziom.

Jednak zmusi ono do poddania gruntownej rewizji dotychczasowych metod pracy i systemów kalkulacyjnych.

Jest ono burzą nieodzowną do oczyszczenia atmosfery niezdrowej, wywołanej przez anormalne warunki i stosunki, w jakich odradzał się przemysł powojenny.

Jest ono pozatem zapowiedzią bliskiego powrotu stosunków i warunków zdrowszych.

W akcji, skierowanej ku złagodzeniu skutków przesilenia, bierze udział rząd. Słusznie.

Narzucając w ciągu trzech lat swoją wolę i swoje poglądy, wkraczając w dziedzinę zarządzeń organizacyjnych, uzależniając każdy krok działalności od zezwoleń, nakazów i wskazań kancelaryjnych, krępując inicjatywę — rządy, które minęły, pozostawiły obowiązek obecnemu rządowi nie odmawiania pomocy w złagodzeniu tego przesilenia, bo tkwią w niem skutki poprzedniej, zarzucanej choć jeszcze niezupełnie zarzuconej, polityki gospodarczej.

Brak gotówki obrotowej, a obrót czekowy.

Ciężkie przesilenie w naszym przemyśle i handlu i całem życiu ekonomicznem jest spowodowane przez cały szereg różnych przyczyn na to się składających.

Jedną z nich i niezaprzeczenie jedną z główniejszych jest brak środków obrotowych, których kredyt dostarczyć nie jest w stanie z powodu braku gotowizny.

Do bardzo jeszcze niedawna twierdzono ogólnie, że drożyzna życia i spadek naszej waluty są skutkiem wypuszczenia w obieg zbyt wielkiej ilości marek polskich — są skutkiem t. zw. inflacji.

Otóż by nato odpowiedzieć trzeba porównać obecny stan ze stanem przedwojennym i z tego porównania wyciągnąć wnioski.

Przed wojną państwo rosyjskie, którego waluta była najzupełniej stabilizowaną, miało w obiegu banknotów w ilości niespełna 30 rubli, na głowę mieszkańca.

Na 26 miljonów mieszkańców musiałaby zatem Polska mieć obecnie w obiegu faktyczny ekwiwalent około ośmiuset miljonów rubli przedwojennych (czyli złotych) dla zaspokojenia potrzeb swego codziennego życia ekonomicznego.

Ekwiwalentem tym, rachując obecnie za rubel złoty — 1300 mk. pol., byłaby olbrzymia cyfra 1.000 miljardów mk. (1.000.000.000.000), a że dotąd wypuszczono zaledwie 180 miljardów, t. j. tylko 18% powyższej cyfry, więc z całą stanowczością twierdzić należy, że żadnej inflacji niema, że odwrotnie jest bardzo dotkliwy brak znaków pieniężnych obiegowych.

Jeśli do tego jeszcze zważymy, że wielka ilość marek polskich (jak twierdzą około 50 miljardów) była wywiezioną poza granice polski w celu zaszkodzenia jej wartości i w celach spekulacyjnych i następnie, że prawdopodobnie drugie tyle marek (50 miljardów) jest najzupełniej unieruchomionych w rękach chłopa polskiego, który je do banków nie składa, to przyjdziemy do przekonania, że mamy w Polsce w obiegu wprost śmiesznie małą ilość banknotów, gdyż zaledwie 10% tej ilości, która miała by zaspakajać potrzeby życia ekonomicznego Polski.

Skoro tak jest w rzeczywistości, to ta jedna przyczyna byłaby najzupełniej wystarczającą, by wywołać niezmiernie ciężki stan w przemyśle i handlu.

Niestety nie jest ona jedyną i dlatego niedostatecznie zwrócono na nią uwagę i nie postarano się o usunięcie jej i o zaradzeniu brakowi znaków pieniężnych.

A brak ten wywołać w końcu musi najgroźniejszy stan w handlu i zastój w przemyśle i doprowadzić może do katastrofalnego zamykania fabryk i do powszechnego niemal bezrobocia i bankructwa.

Wypuszczenie w obecnej chwili większej ilości banknotów lubo, że jakto wyżej zaznaczyłem, byłoby najzupełniej racjonalnem, jest jednak nie pożądanem ze względu, że mogłoby wpłynąć w pewnej mierze na obniżenie wartości naszej waluty w kraju i zagranicą.

A zaradzić złu należałoby w sposób następujący:

Polska Krajowa Kasa Pożyczkowa miałaby emitować czeki na sumy większe (np. od 100 tysięcy i wyżej), ażeby z ich pomocą redyskontować bankom weksle przemysłowe i handlowe. Czeki te w wewnętrznym obiegu najzupełniej zastąpią gotówkę i będą środkiem płatniczym pomiędzy P. K. K. P. i bankami, pomiędzy bankami i większymi klijentami i wreszcie pomiędzy bankami.

Ażeby utrudnić odpływ czeków zagranicę należy je ograniczyć terminem (2 — 3 miesięcznym) poczem zamieniać je nowymi z nowym terminem.

Czeki te miałyby zawsze faktyczne pokrycie, gdyż zjawiałyby się w bankach wzamian redyskontowanych weksli i nie ciążyłyby, jako dług Skarbu Państwa.

Oczywiście nie należy utożsamiać tych czeków z czekami będącemi i teraz w zwykłym obiegu.

Wten sposób można najzupełniej zapobiec głodowi znaków pieniężnych, nie wypuszczając nowych marek polskich.

Chcę zwrócić jeszcze uwagę na fakt, który nie był w prasie podkreślany.

Wobec tego, że dotąd Polska K. Kasa Pożyczkowa wypuszczała w obieg w miarę potrzeby wciąż nowe ilości marek, które trafiały do rąk szerszej publiczności, nie zwrócono dostatecznej uwagi na fakt, że marek tych stale z obrotu ubywa i że wieś zabiera stale olbrzymie sumy za dostarczone miastom produkty i artykuły pierwszej potrzeby.

W ostatnim roku proces się ten powiększył, gdyż zboża zagranicznego Państwo nasze prawie nie sprowadzało.

Pieniądze, które w ten sposób szły na wieś wracały z tamtąd nie

w całości. Większa ich część gromadziła się u chłopa polskiego i stale gromadzić się nadal będzie, to też trzeba się do tego przygotować, że ubywanie znaków pieniężnych niczem wstrzymanym nie będzie.

A jednak należy się starać zaradzić temu objawowi, gdyż jest on szkodliwym dla społeczeństwa i Państwa, a może się stać z biegiem czasu jeszcze o wiele więcej groźnym.

Chłop polski mało powierzał swą gotówkę przed wojną kasom oszczędnościowym lub bankom, a od czasu wojny, gdy rosyjskie kasy oszczędnościowe pocztowe i inne wywiozły z kraju powierzoną im gotowiznę, chłop stał się jeszcze ostrożniejszy i nie prędko nastanie czas, gdy zacznie znowu gromadzić swe oszczędności w bankach i innych kasach.

Jedynie dla kupna ziemi gotów chłop polski wyzbywać się swych pieniędzy, gdyż, kupując sobie warsztat pracy lub powiększając go, pracuje intensywniej i korzystniej dla siebie i jednocześnie lokuje swe oszczędności w najkorzystniejszy dla siebie sposób, gromadząc zaś, jakto obecnie czyni, gotowiznę lekce sobie pieniądz waży, który wciąż topnieje u niego w kieszeni, i co gorsza stopniowo zniechęca się do pracy.

Jest to wyraźny skutek wstrzymania ze względu na reformę rolną procesu parcelacji, to też obecnie dużo silniej się już zaznacza tonięcie gotówki w kieszeni chłopskiej.

Należy zatem bezwarunkowo nietylko nie krępować, jak się teraz widzi parcelację, lecz usilnie ją popierać. Leży to w interesie chłopa polskiego i dobra naszej Ojczyzny.

K. Niezabytowski.

Wpływ deflacji na spadek cen.

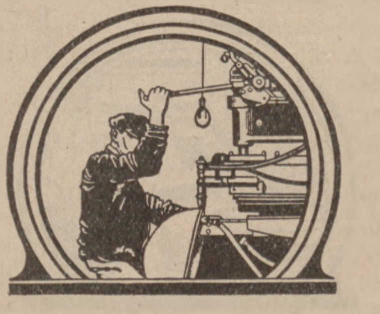
Pod nazwą inflacji i deflacji należy rozumieć zjawiska występujące w sferze gospodarczej pod wpływem stosunku krążących znaków obiegowych do rzeczywistego bogactwa jakie tytularnie reprezentują.

Pieniądze papierowe a także weksle i wszelkie inne konta kredytowe grają podwójną rolę t. j. jako mierniki wartości a więc jako narzędzia wymiany bogactw rzeczywistych a także jako rzeczywiste bogactwo, o ile są obliganci państwa, osób instytucji prywatnych odpowiedzialnych za ich wymianę na bogactwo rzeczywiste (kruszec, towary, produkty).

Jednakże nie ulega kwestji, że w każdym razie zwiększają one popyt na wszelki towar podnosząc sztucznie jego wartość. I to się właśnie nazywa *inflacją*. Inflacja jeszcze potężniej występuje w krajach gdzie waluta papierowa nie przedstawia detalicznej gwarancji ani w zasobie kruszcu w skarbcu państwowym, ani w równowadze bilansu wwozu i wywozu. Tam inflacja podnosi drożyznę do wysokości wprost zastraszającej.

Obecnie zjawisko to odczuwamy bardzo dotkliwie w naszych stosunkach gospodarczych.

Nie ulega wątpliwości, że środkiem bardzo skutecznym przeciw inflacji jest polityka deflacyjna czyli deflacja, polegająca na ograniczeniu emisji waluty papierowej i wogóle kredytu przez instytucje państwowe i na utrzymaniu bankowej stopy dyskontowej regulującej wysokość procentu na wysokim poziomie hamującym rozwój rynku pieniężnego.

Politykę taką obecnie prowadzi Ameryka i Anglja z widocznem powodzeniem ujawniającem się w obniżeniu cen towarów i płac robotniczych.

Tak na tą sprawę zapatruje się znany ekonomista szwecki profesor Cassel, który w referacie opracowanym przez siebie dla konferencji brukselskiej dowodzi, że symptomem inflacji jest zwyżka cen, redukcja zaś cen jest objawem deflacji ponieważ potęguje wewnętrzną wartość pieniądza w stosunku do towarów i pracy. Ogólna zniżka cen i robocizny uwydatniająca się w jednostce monetarnej wskazuje stopień deflacji.

Z drugiej strony nie da się z całą pewnością stwierdzić czy na spadek cen w Ameryce i w innych krajach gdzie inflacja nie dawała się odczuwać, przyczyną spadku cen towarów i pracy nie były przyczyny natury gospodarczej np. masowe magazynowanie pieniędzy papierowych przez drobnych rolników i robotników. To mogło tam wpłynąć na zmniejszenie się ilości pieniędzy papierowych w obiegu. W każdym razie, była to też przyczyna któraby pod tą samą kategorję deflacji zaliczyć należało.

W. Kuszel.

Nowe taryfy kolejowe a polityka drzewna.

I.

Czy Rząd nasz posiada jaką określoną politykę drzewną? Na to pytanie trzeba stanowczo odpowiedzieć odmownie. Wprawdzie Minister Grabski swego czasu wytknął sobie jakiś cel w sprawach drzewnych, zamierzał popierać eksport, ale wziął się do tego przez — wprowadzenie niemożliwie wysokich opłat eksportowych, a równocześnie nie miał na tyle siły, żeby sprzeciwić się wpływom politycznym, które forytując bezwględnie odbudowę gospodarstw włościańskich dusiły wszelkie poczynania handlu drzewnego. Po ustąpieniu Wł. Grabskiego, który w ostatnich tygodniach swego urzędowania odwołał smutnej pamięci taksy wywozowe (nazywało się to ozdobnie „ograniczenia walutowe"), nie robił nikt nic. Przynajmniej nic pożytecznego, bo przeszkody i utrudnienia robi się na każdym kroku, kierownictwo odbudowy ze swojej strony, władze kolejowe ze swojej strony. Nie mówię tu o takich anarchicznych objawach, jak sabotowanie przez niższe organy kolejowe rozporządzenia Rady Ministrów, dopuszczającego wolny wywóz podkładów kolejowych i powziętego w obecności Ministra Kolei, — to są zbyt smutne rzeczy, żeby o nich publicznie pisać, ale pomówmy o legalniejszych przeszkodach jakie władze stawiają przemysłowi drzewnemu.

Na Radzie przemysłowo-handlowej dnia 5 listopada b. r. pan Minister Przemysłu i Handlu zapowiedział, że wobec rozpoczynającego się kryzysu przemysłowego, Rząd rozważy kwestję zniżenia taryf kolejowych na drzewo i naftę.

Oczywiście, każdy rozumiał, że rozważy w kierunku zniżenia tych taryf i poprawy warunków istnienia przemysłu drzewnego.

Stało się jednak inaczej — uchwalono rozporządzenie wprowadzające pewne zmiany w taryfowaniu drzewa, ale jakże ono z blizka wygląda?

Dotychchzas zaliczane było drzewo okrągłe także kloce i kopalniaki do klasy IV, kopalniaki adresowane do kopalń i drzewa alulozowe adresowane do fabryk papieru do V klasy, zaś klepki do klasy III.

Obecnie ustanowiono:

1. Taryfa eksportowa, obejmująca budulec obrobiony, piłowany, ciosany, strugany, heblowany, fugowany i fakowany, jako to: deski, bale, belki, dyle, listwy, krokwie, łaty, podkłady kolejowe, sleepry i t. d. Taryfa ta wynosi za 100 klg. i 10 klm. na przestrzeni do 100 klm. po 8 Mk. p. na przestrzeni 101—200 klm. po 7 Mk. p. na przestrzeni 201—400 klm. po 6 Mk. p. na przestrzeni 401 — 700 klm. po 5 Mk. p. powyżej po 6 Mk. p. za 10 klm. Dotyczy to transportów od miejscowości granicznych: Tczew, Zbąszyń, Leszno Piotrowice, Orłów, Dziedziece, Oświęcim, Mysłowice, Sosnowiec, Herby.

2. Taryfa krajowa: budulec nieobrobiony, oraz drzewo okrągłe w korze lub okorowane, a więc kłody, pnie, kloce o ile idą do tartaków korzystają z 20% ulgi od taryfy klasy IV, budulec zaś na odbudowę za certyfikatami Min. Robót Publicznych korzysta z klasy V. Kopalniaki — zalicza się do klasy V tylko o ile adresowane są do kopalń, papierówka również, nietylko idąca do papierni, ale także do fabryk celulozy, wreszcie osiczyna, korzysta z klasy V o ile idzie do krajowych fabryk zapałek. Klepki dębowe pozostają w klasie III zaś inne w klasie IV.

Powiedzmy odrazu, że to projektowane rozporządzenie przyniesie tylko jedno udogodnienie: zaliczenie do klasy V także papierówki, idącej do fabryk celulozy, pozatem będzie wręcz szkodliwe.

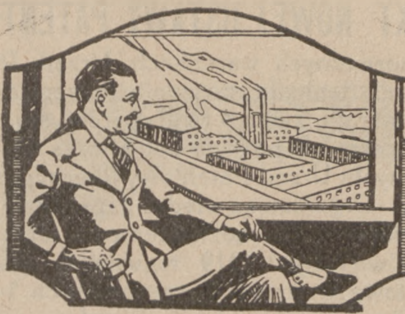
Punkty wyjścia tego rozporządzenia są teoretycznie słuszne: zyskać jaknajwięcej pieniędzy dla Skarbu Państwa z taryf kolejowych i — według szkolnej reguły ekonomicznej — popierać wywóz produktów wykończonych i półwyrobów przed wywozem surowca. Ale przyglądając się z blizka temu rozporządzeniu przekonamy się, że nie wystarcza wyznawać zasady, trzeba je umieć zastosować.

Zajmę się bliżej dwiema kwestjami.

Wszyscy zdajemy sobie sprawę z ważności nawiązania z Górnym Śląskiem ścisłych węzłów gospodarczych; wiemy z mowy posła Wierzbickiego, że najważniejszemi artykułami dostarczanemi przez Polskę G. Śląskowi były środki spożywcze i drzewo zwłaszcza kopalniane. Dzisiaj o wywozie na szerszą skalę środków spożywczych niema mowy, bo ich niema w kraju, trzeba się zająć drzewem, które jest w kraju, rylko zorganizować należy jego eksploatację i wywóz. Górny Śląsk spotrzebowywał przed wojną około 960,000 m³ kopalniaków rocznie, dziś, przy mniejszej nieco produkcji węgla potrzebuje z pewnością conajmniej 800,000 rocznie, z czego olbrzymią większość dostaje z Niemiec. Dowóz z Czech, zapowiadający się przed rokiem na szerszą skalę, wysycha ze względów walutowych. Polska część okręgu plebiscy-

towego, obejmująca około trzy czwarte kopalń węgla będzie miała zatem zapotrzebowanie minimalne 600,000 m^3 rocznie—i skąd je pokryje? Decyzja Paryska w ustępie E punkt 3a) przewiduje przez 6 miesięcy od dnia oddania w posiadanie przysądzonej Polsce części G. Śląska przywóz wolny od cła surowców i fabrykatów ale tylko z drugiej strefy plebiscytowej, „z ich odnośnych terytorjów“ („de leurs territoires respectifs“). Nie można przypuszczać, żeby decyzja ta nakładała na Polskę jakieś nowe obowiązki, obciążające cały kraj, albo też na Niemcy obowiązki przekraczające ramy Traktatu Wersalskiego — bo decyzja zajmuje się *wyłącznie* sprawą terytorjum plebiscytowego i nie może poza jego granice wykraczać. Zatem niema żadnego zapewnienia, gwarantującego nam dowóz z Niemie kopalniaków dla polskich kopalń górnośląskich, jak zaś wygląda w praktyce ogólny obowiązek z art. 266 Traktatu Wersalskiego, to oceniliśmy na własnej skórze przez całoroczny czas trwania bojkotu niemieckiego. Innemi słowy: musimy się sami zająć przygotowaniem i zorganizowaniem wywozu kopalniaków z Polski, bo zresztą to obiecywaliśmy zawsze Górnemu Śląskowi. Jakie są po temu warunki w kraju omówię w następnym artykule.

Dr. Zygmunt R. Gawroński.

Konferencje międzynarodowe.

Konferencja Waszyngtońska.

Największą zdobyczą Konferencji Waszyngtońskiej jest osiągnięcie porozumienia między Stanami Zjednoczonemi i Anglją w sprawie pozycji na morzu. Mianowicie: Stany Zjednoczone zgodziły się na takie ustosunkowanie sił morskich, przy którym Anglja pozostaje w dalszym ciągu pierwszą potęgą morską świata.

Aczkolwiek decyzja ta wywołała żywe niezadowolenie w sferach amerykańskich szowinistów morskich, którzy marzyli o odebraniu Anglji berła królowej mórz, to jednak krok ten — którego zasługa spada wyłącznie na p. Hughesa — uznać należy za bardzo zręczny: w ten sposób bowiem usunięte zostało przymierze angielsko-japońskie i osamotniona Japonja, — ten antagonista Ameryki na Oceanie Spokojnym. To zaś z kolei dało możność powstrzymania zakusów imperjalistycznych Japonji względem Chin i poprowadzenia polityki „drzwi otwartych“ w Chinach. Przyjęta została rezolucja, aby dostęp do przemysłu i handlu zabezpieczony był jednakowo dla wszystkich narodów na całym terytorjum Chin.

Konferencja w Porto-Rose.

Do najważniejszych spraw, omawianych na konferencji w Porto-Rose, należały sprawy komunikacji, przedewszystkim sprawa podziału wagonów kolejowych, pozostałych w spadku po Austrji. Przed konferencją panował w tej dziedzinie zupełny chaos. Każde z państw, w których skład weszły pozostałe po Austrji terytorja, uznały za swą własność wszystkie wagony, jakie się na owych terytorjach znalazły, te zaś wagony austrjackie, które przychodziły z państw sąsiednich były zatrzymywane i też poczytywane za własność. Zawarta w Porto-Rose umowa reguluje tę sprawę. Państwa sukcesyjne otrzymują tymczasem pewną ilość wagonów. Każdy wagon przybywający z zewnątrz, podlegać będzie opłacie w stosunku do czasu, przez jaki go zatrzymano. Liczba wagonów, podlegających podziałowi, wynosi 250.000.

PROJEKT NOWEJ USTAWY PATENTOWEJ.

W normalnych warunkach Urząd Patentowy posiada doniosłe znaczenie dla życia gospodarczego kraju, zwłaszcza dla przemysłu. Takiego zna czenia nie posiada dotychczas dla naszego przemysłu Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej. Organizując władze państwowe w Polsce, utworzono Urząd Patentowy oraz opracowano w lutym 1919 r. ustawę patentową oraz ustawę o wzorach rysunkowych i modelach, opierając się na doskonałym systemie amerykańsko-niemieckim. System ten, polegający na bardzo dokładnem badaniu każdego zgłoszenia, okazał się dobrym w praktyce zwłaszcza w Niemczech, przyniósł wielkie korzyści przemysłowi niemieckiemu, wymaga jednak dużego sztabu specjalistów. W Polsce, wskutek braku dostatecznej ilości znawców prawa patentowego, system amerykańsko-niemiecki okazał się nieodpowiednim, zaś Urząd Patentowy głównie z tej racji nie rozpoczął dotychczas pracy w całem tego słowa znaczeniu. Obok tej przyczyny były również inne, które, jako mniejszej wagi, pomijamy.

Wobec takiego stanu rzeczy należało sprawę zrewidować i przystosowując ustawę patentową do warunków i potrzeb kraju, umożliwić Urzędowi Patentowemu rozpoczęcie normalnej pracy, tembardziej, że wpłynęło kilka tysięcy zgłoszeń wynalazków, nie mówiąc już o konieczności rejestrowania wzorów i modeli.

Ministerjum Przemysłu i Handlu powierzyło opracowanie ustawy patentowej prof. Fryderykowi Zollowi, wybitnemu znawcy prawa patentowego. Prof. Zoll w porozumieniu z Urzędem Patentowym i czynnikami zainteresowanemi opracował powyższą ustawę, dając ją do przejrzenia prof. Wróblewskiemu również znawcy spraw patentowych. Opracowanie ustawy wymagało dłuższego czasu. Prawdopodobnie niedługo ustawa patentowa będzie przedmiotem obrad Rady Ministrów, poczem w formie gotowego projektu otrzyma ją Sejm w celu dalszego ustawodawczego traktowania.

Opracowana ustawa patentowa nie opiera się na amerykańsko-niemieckiem systemie badania, który u nas okazał się w praktyce nieodpowiednim, natomiast zastosowano system prostszy, mianowicie francuski system zgłoszenia. Polega on na tem, że Urząd Patentowy nie bada, czy zgłoszony wynalazek odpowiada w zupełności wszystkim warunkom ustawowym, lecz poprostu wydaje patent na odpowiedzialność zgłaszającego. Przy takim sposobie wydawania patentów każdemu obywatelowi przysługuje prawo wystąpienia ze skargą o unieważnienie patentu. Spory załatwia się na drodze sądowej.

Tak się przedstawia sprawa nowej ustawy patentowej. Należy się spodziewać, że Urząd Patentowy rozpocznie niedługo intensywną pracę na podstawie powyższej ustawy, przyczyniając się znakomicie do rozwoju przemysłu krajowego. *Anfi.*

BIBLJOGRAFJA.

„Targi Wschodnie" i ich znaczenie.

(Przegląd sił gospodarczych).

Nakładem spółki wydawniczej „Rzeczpospolita" wyszła z druku praca p. Al. Jackowskiego p. t. „Targi Wschodnie i ich znaczenie".

Autor wyjaśnia celowość i ogólne znaczenie wystaw, które stają się ogniwem, łączącym podstawowe czynniki życia gospodarczego kraju.

Przechodząc do Targów w Polsce, autor podkreśla różnicę, między Targiem Poznańskim, który miał charakter czysto lokalny, a Targami Wschodniemi, które mają odegrać rolę pośrednika w tak ważnym dla nas handlu ze Wschodem.

Sam opis Targów Wschodnich ułożony jest po pierwsze według krajów, które wystawiły swe wyroby, po drugie według gałęzi przemysłu, które były reprezentowane na Targach. Obszerniej omawia autor najważniejsze gałęzie naszego przemysłu: włókienniczy, metalowo-maszynowy i naftowy.

Pracę p. Jackowskiego można polecić nietylko tym wszystkim, którym nie udało się zwiedzić Targów Wschodnich, lecz i tym, którzy ją zwiedzili i zebrany materjał chcieliby zgrupować i usystematyzować. *H.*

Z piśmiennictwa ekonomicznego.

Wyszła z druku praca p. Stefana Kadera p. t. *„Szkic zasadniczych podstaw gospodarki kolejowej i zastosowania ich do potrzeb kolejnictwa w Polsce, Siedlce, 1921.*

Książka ta wypełnia, dużą lukę w naszym piśmiennictwie, które nie miało dotąd pracy, traktującej kolejnictwo z ogólno gospodarczego punktu widzenia. Praca p. Kadera jest pierwszą próbą ujęcia całokształtu gospodarki kolejowej z uwzględnieniem czynników natury ekonomiczno-społecznej. Autor uwzględnia wpływy na gospodarkę kolejową takich czynników, jak bilans gospodarczy, stan rynków, waluta, stosowanie tych czy innych metod pracy i opłat robotników i urzędników i t. d. Wywody swe autor popiera cyframi, i statystyka odgrywa w pracy p. Kadera dużą rolę.

Praca zdradza dużą erudycję, fachowość oraz zdolność jasnego, prostego wykładania swych myśli. *Wu.*

ZDOLNOŚĆ EXPORTOWA POLSKI

HAFCIARSTWO i KORONKARSTWO.

Rynki wschodnie były przed wojną nietylko podstawą wytwórczości wielkiego przemysłu, lecz rzemiosł i drobnego przemysłu Królestwa Polskiego.

Koszykarstwo, zabawkarstwo, hafciarstwo, szmuklerstwo, konfekcja i galanterja w szczególności, posiadały w wysokim stopniu zdolność eksportową. Nie wszystkie te przemysły opierały się na surowcu krajowym. Większość zużytkowywała półfabrykaty zagraniczne i surowce rosyjskie. W ten sposób Kongresówka spełniała naturalną rolę obrotu uszlachetniającego towarów idących na wschód. Wojna odwróciła całkowicie konjunktury.

Rynek wschodni — odcięty, rozszerzone zapotrzebowanie wewnętrzne, brak przywozu z zachodu nie może zastąpić przedwojennego zbytu na Rosję. Jednocześnie wskutek spadku waluty polskiej otworzyły się horyzonty wywozu na zachód.

Złoty brzęk dolara pobudził niektóre gałęzie drobnego przemysłu do żywiołowego wprost rozwoju przemysł zdobniczy (zabawkarstwo). Oczywista, rozrost dotyczy tylko tych działów przemysłu, które się opierają na surowcu krajowym.

Zniżka waluty polskiej sprzyjała w pewnej mierze unarodowieniu przemysłu, oparciu go na zdrowej podstawie własnego surowca. Jednocześnie zaś spadek marki polskiej podciął doszczętnie te gałęzie przemysłu, które pędziły żywot suchotniczy, oglądając się na dowóz fabrykatów zagranicznych. W chwili, gdy marka polska rozpoczęła swój pochód zwycięski, należy sobie przypomnieć o przemyśle i rzemiosłach, które tak doszczętnie zrujnowała wojna i spadek waluty. Najsurowsza bowiem reglamentacja przywozu nie była dla tych przemysłowców tak srogim cerberem granicy jak niski kurs marki.

Do rzędu przemysłów zużywających przed wojną surowiec zagraniczny należy hafciarstwo.

Haft biały mechaniczny jest wyrobem wolnego przemysłu, koncentrował się on w Kongresówce, głównie Kaliszu. Małopolska i Poznańskie nie posiadały znacznych fabryk hafciarskich.

„Przemysł i handel Królestwa Polskiego" z 1914 r. podaje adresy 209 wytwórni hafciarskich i koronkarskich, wchodzą w to również fabryki tiulu i firanek.

Z wymienionych wytwórni 70 wyrabiaoł koronki, 14 — firanki, 20 — tiul.

Średnia wartość wytwórczości rocznej w 3-leciu 1910—1912 wynosiła podług („Bilansu handlowego Królestwa Polskiego" H. Tennenbauma).

Wyroby haftowane .	22,947,700	rub.
Tiul i gaza	1,401,900	„
Koronki z przędzy kraj.	1,012,900	„
„ „ zagran.	627,220	„

Cyfry te świadczą o tem, że hafciarstwo było u nas przemysłem poważnym, przynoszącym krajowi złote zyski, należy również podkreślić, że cyfry te nie obrazują dokładnie całokształtu wytwórczości, gdyż pomijają drobniejsze wytwórnie.

Kalisz, ośrodek hafciarstwa zatrudniał 23,000 robotników. Mamy w Kaliszu cech hafciarzy, związek zawodowy pracowników hafciarskich i związek fabrykantów.

Wyroby hafciarskie szły na Rosję, Rumunję, a nawet w małych ilościach na zachód. Przed wojną przerabiano przeważnie surowiec zagraniczny przędzę powyżej № 40 (od 40 — 120) pochodzącą przeważnie z przędzalni Bourn'ea hotingham, Cambrie i batyst angielski.

Piętą achillesową hafciarstwa polskiego był i jest brak przędzalni bawełny wyższych numerów, wskutek czego, zmiany kursu waluty odbijają się dotkliwie na wytwórczości. Na brak przędzalni uskarżają się nietylko hafciarze, lecz i koronkarze, sprowadzający surowiec zagraniczny. Przędzalnie krajowe wyrabiają przędzę tylko grubą, niższych numerów, na hafty i koronki (nicianki) pośledniejszych gatunków. Wytwórnie hafciarskie, uruchomione w czasie wojny zużywają materjał krajowy. Do wytworniejszych wyrobów potrzebne są nici zagraniczne.

To też pomimo znacznego wywozu na Rosję, sprowadzano przed wojną wykwinte wyroby koronkarskie i hafciarskie z zagranicy. Przywóz przedstawiał się jak następuje:

(„Bilans handlowy Królestwa Polskiego" H. Tennenbauma) średnia wartość roczna przywozu w 3-leciu 1909 — 1911 przez polskie ko-

mory kolejowe z wyjątkiem Grajewa i Wierzbołowa:

Tiul wszelki	184.900 rb.
Koronki i wyroby koronk.	1,433.800 „
Hafty i tkaniny haft. . .	583.400 „

Wnosząc z cyfr powyższych, przywóz koronek wykwintnych przewyższał wdwójnasób wytwórczość krajową, a nawet wytwórczość polskich koronek z przędzy powyżej № 40 grubej krajowej.

Było to winą nieracjonalnej budowy taryfy celnej obarczającej cłem wwóz przędzy powyżej № 40. Polska taryfa celna niewłaściwości te usuwa, jest więc nadzieja, wobec spadku marki że się rozwinie wyrób krajowy koronek wytworniejszych. W czasie wojny z powodu tychże warunków, a głównie z braku surowca, zanikło całkowicie koronkarstwo ręczne. Nie konkurując z przemysłem fabrycznym (valencienne, niciane-klockowe, gipiury), stanowiło ono poniekąd specjalny dział wytwórczości chałupniczej (klockowe i szydełkowe). Koronki ręczne, nie zastąpione pod względem trwałości a także wytworności (o ile wykonane z cienkiej przędzy) miały duży zbyt w kraju prócz tego i wywożone były do Wiednia, Rumunji i części monarchji Austro-Węgierskiej. Zalew tanich koronek rosyjskich nie pozwalał w Kongresówce rozwinąć się tej gałęzi przemysłu, pomimo energicznych usiłowań Tow. popierania przemysłu ludowego, które zalegalizowało od r. 1909 do 1914—54 warsztaty koronkarskie.

Na czele koronkarstwa stała Małopolska. Chałupnictwo koronkarskie krzewiła Liga Pomocy Przemysłowej, posiadająca liczne ekspozytury. Koronkarstwo ludowe rozkrzewione niemal w każdym powiecie ujęte było w silną organizację, opierającą się o Wiedeń (nawpół-urzędowe Oester. Hausindustrie-Gesellschaft) stamtąd pochodziły wzory i surowiec, rozwożone przez ajentów, do każdego miasta powiatowego, w którem była pośredniczka, pouczająca koronkarki i skupująca wyroby gotowe.

Wojna obróciła w niwecz zarówno organizację jak i wytwórczość. A szkoda, dlatego że wyroby koronkarskie małopolskie wywalczyły sobie imię i wziętość i dzisiaj jeszcze poszukiwane są na rynkach zagranicznych w postaci bielizny stołowej, zdobnej w hafty i koronki.

Dziś już wskutek możliwości wwozu surowca należy użyć wszelkich wysiłków, ażeby wskrzesić i zorganizować koronkarstwo małopolskie.

Hafciarstwo kościelne, (starożytny haft złoty i kolorowy) ma dzisiaj zbyt rozszerzony. Setki zniszczonych kościołów potrzebuje nowych aparatów kościelnych, jednocześnie rozwija się nowy dział w hafciarstwie: sztandary!

Wskutek ogólnego powrotu do zdobnictwa i mody na przemysł ludowy polski zagranicą zapotrzebowanie na barwne hafty artystyczne przedstawia się poważnie.

Jednakże hafciarstwo nie może się rozwijać wskutek braku surowca. Przed wojną mieliśmy jedyną fabrykę przędzy jedwabnej, obecnie jest ona nieczynną.

Jedwab sztuczny krajowy nie odpowiada wymaganiom haftarzy. To też hafciarze czekają na stanienie zagranicznych filozel, filoflorsów oraz materji jedwabnych. Szczególniej daje się odczuwać w hafciarstwie zarówno jak i szmuklerstwie brak szychu. Przed wojną szych sprowadzany był z Rosji, gdzie rząd specjalną otoczył opieką fabrykę Aleksiejewa, wyrabiającą różnego rodzaju nici złote i srebrne.

Tych artykułów nie możemy fabrykować w kraju, ze względu na to, że nie mamy fabryk cienkiej złotej blachy, z której nici są wyrabiane. Obecnie szych, bajorki, nici złote są sprowadzane z Niemiec po cenie wprost fantastycznej, co dotkliwie odbija się na hafciarstwie kościelnem i szmuklerstwie. Pobieżny przegląd hafciarstwa i koronkarstwa wskazuje, że te gałęzie przemysłu zanikły w czasie wojny lub wegetują suchotniczo.

Zwycięzki pochód marki polskiej powinien zachęcić do uruchomienia tych gałęzi przemysłu. *J.*

KRONIKA KRAJOWA

PRZEMYSŁ

NOWE PRZEDSIĘBIORSTWA.

Aktem notarjalnym z dnia 22 października r. b. założone zostało Towarzystwo Akcyjne p. f. „Moda“. Pierwszy Polski Żurnal Mód i Kroju, Tow. Akc. w Poznaniu. Celem Towarzystwa jest wydawnictwo żurnalu mód i fabrykacja krojów, rozpowszechnianie fachowej gazety krawieckiej po całej Polsce, wystawa modeli i przyjmowanie udziału w przedsiębiorstwach pokrewnych. Kapitał akcyjny Towarzystwa wynosi 7 miljonów marek; akcje wydane zostały po kursie 130%. Zarząd powierzono p. Helenie Meyerównie. Do Rady Nadzorczej należą: Franciszek Pilczek — prezes, dr. Bolesław Skowroński — wice-prezes, dyr. Roman Krzewiński, dr Jerzy Koller, Stefan Kałamajski, dyr. Bolesław Konopiński i Józef Gmerek.

*

W czasie Targu Poznańskiego odbył się zjazd bławatników z Pomorza, na którym postanowiono utworzyć własną hurtownię. W tym celu zawiązało się towarzystwo akcyjne p. f. „Dom Zakupu Bławatników Pomorza”, Tow. Akc z siedzibą w Poznaniu. Kapitał zakładowy towarzystwa wynosi 12,000,000 mk. Towarzystwo przejęło istniejącą już w Poznaniu hurtownię tejże nazwy.

*

Przy udziale Polskiego Banku Handlowego utworzone zostało nowe przedsiębiorstwo p. f. „Falkiewicz, Tow. z ogr. por., Fabryka Perfum i Kosmetyków” w Poznaniu. Kapitał zakładowy wynosi 2,400,000 mk. Istnieje zamiar zamienienia tego przedsiębiorstwa na towarzystwo akcyjne.

*

Została w Poznaniu założona nowa spółka akcyjna pod firmą „Towarzystwo Akcyjne Olejarnia Szamotuły” z kapitałem zakładowym 32 milj. mk. Towarzystwo nabyło od firmy „Gebrüder Nathan” młyn zbożowy i olejarnię w Szamotułach, które będzie prowadzić w znacznie szerszym zakresie, niż to było dotychczas. W nowopowstałem Towarzystwie jest finansowo zaangażowany Bank Związku Spółek Zarobkowych.

*

W Toruniu powstała pierwsza w Polsce fabryka liczników elektrycznych jako spółka akcyjna z kapitałem zakładowym 50,000,000 mk. Cena liczników jest prawie o połowę niższa od wyrobów zagranicznych.

*

W Bydgoszczy powstała nowa fabryka tytoniowa p. f. „Bydgoska Fabryka Cygar, Tow. Akc.“. Kapitał zakładowy towarzystwa wynosi 8.000.000 mk. i składa się z 8.000 sztuk akcji tysiącmarkowych. Do Rady Nadzorczej towarzystwa należą: M. Sentkowski, S. Nagiel, H. Kaszubski, A. Goncerzewicz, J. Wenta, S. Preuss, S. Miller, F. Ormanowski, S. Stawiński. Zarząd stanowią: F. Rosian, F. Gońcki, C. Biernacki.

*

W Bydgoszczy powstało nowe przedsiębiorstwo p. f. „Fema“ Wielkopolska Fabryka Wyrobów Metalowych, Tow. Akc.“. Kapitał zakładowy towarzystwa wynosi 10.000.000 mk. i składa się z 10.000 akcji tysiącmarkowych, które wydaja się po kursie 140%. Towarzystwo zakupiło nieruchomość „Dom Polski“ w Bydgoszczy oraz fabrykę przy ul. Toruńskiej 55 w Bydgoszczy, należące do dr. Maryńskiego, dr. Kantaka i Sokołowskiego. Przedsiębiorstwo prowadzić będzie wyrób przedmiotów metalowych oraz handel niemi.

Do pierwszej Rady Nadzorczej należą: dr. M. Maryński, dr. J. Kantak, dyr. K. Siczyński, dr. S. Miller, M. Sentkowski, J. Milchert, H. Kaszubski, W. Echaust, J. Wawrzyniak. Zarząd stanowią: Adam Piotrowski i Juljan Sokowski.

*

W Kostrzynie powstało Towarzystwo akcyjne p. f. „Androla“ Wytwórnia Makaronu i innych artykułów spożywczych“. Kapitał zakładowy Towarzystwa wynosi 6.000.000 mk. i składa się z 6.000 akcji tysiącmarkowych. Zarząd towarzystwa powierzono: W. Andruszewskiemu i W. Leporowskiemu.

*

Młyn Parowy Tow. z ogr. poręką w Kępnie zamieniono na towarzystwo akc. p. f. „Kępińskie Młyny Parowe, Tow. Akc. w Kępnie“. Kapitał zakładowy towarzystwa wynosi 25,000,000 mk. Akcje są imienne i rozebrane zostały przez założycieli z Polskim Bankiem Handlowym na czele. Przedsiębiorstwo należy do największych tego rodzaju w dzielnicy. Zarząd przedsiębiorstwa powierzono p. Wacławowi Hąci z Kępna. Do Rady Nadzorczej należą pp. Marjan Szulz, dr. Kazimierz Hącia, Michał Lange Wnukowski, Zdzisław Kornobis i dr. Mieczysław Hoppe.

*

Aktem notarjalnym z 17 września założone zostało „Tow. Akc. Środzka Przędzalnia Wełny w Środzie“. Celem towarzystwa jest wyrób przędzy na pończochy. Kapitał zakładowy wynosi 20.000.000 mk. i składa się z 20.000 akcji tysiącmarkowych, które wydają się po kursie 120%. Kierownictwo techniczne fabryki powierzono długoletniemu b. kierownikowi różnych przędzalni wełny w Rossji, p. Ottonowi Romboy, zaś kierownictwo kupieckie — p. Fonrobertowi.

POLSKI BANK PRZEMYSŁOWY.

D. 3 b. m. odbyła się uroczystość poświęcenia nowo otwartego. Warszawskiego Oddziału Polskiego Banku Przemysłowego. Oddział mieści się przy ul. Senatorskiej Nr 42 na t. zw. placu Resursy Kupieckiej.

Bank Przemysłowy założony został przed 11 laty, a za główne swe zadanie uważał czynne popieranie przemysłu w Małopolsce, której obfite bogactwa naturalne leżały prawie odłogiem.

Akt otwarcia Oddziału zgromadził w salonach Dyrekcji licznych przedstawicieli Rządu, Sejmu, świata przemysłowo-handlowego, bankowego i t. d. Obecni byli pp: minister skarbu, Michalski, generał Rozwadowski, prezes związku banków, b. minister Karpiński, b. prezydent miasta inż. Drzewiecki i in.

Przemawiali ks. kanonik Ponewczyński, który dokonał aktu poświęcenia, pp. Kiślański, Karpiński, Heilpern, Żarski, dyrektor nowootworzonego oddziału, Lewakowski, prezes Rady Nadzorczej Polskiego Banku Przemysłowego i t. d.

O g. 8 w. odbył się z racji poświęcenia Oddziału bankiet w sali malinowej hotelu Bristol.

TOW. AKC. HARTWIG KANTOROWICZ.

Walne Zebranie akcjonarjuszów Tow. Akc. Hartwig Kantorowicz w Poznaniu uchwaliło wypłacić za 1920/21 rok obrachunkowy 30% dywidendy.

Przedsiębiorstwo powstało w 1823 roku, w 1908 roku zostało przekształcone na towarzystwo akcyjne, w 1920 roku firma przeszła w ręce polskie dzięki inicjatywie Banku Przemysłowców w Poznaniu. Przedsiębiorstwo wyrabia likiery deserowe i słodkie, które cieszą się wielkiem powodzeniem nawet zagranicą. Produkcja fabryczna jest bardzo znaczna. W 1920 przerobiono 785.000 litrów spirytusu. Fabryka zatrudnia około 400 robotników. Kapitał akcyjny towarzystwa wynosi 40.000.000 mk.

MŁYNY I TARTAKI WĄGROWIECKIE, TOW. AKC.

Walne Zebranie Tow. Akc. Młyny i Tartaki Wągrowieckie, uchwaliło wypłacić za 1920/21 rok obrachunkowy 30% dywidendy.

Towarzystwo powstało w 1920 roku przy udziale finansowym Banku Handlowego w Poznaniu. Towarzystwo nabyło młyny i tartaki firmy „Adolf Cohn i Kurnik“ w Wągrowcu i prowadzi handel zbożem i innemi wytworami młynarskiemi, przemiał mąki, obróbkę drzewa oraz handel drzewem i wyrobami drzewnemi. Kapitał akcyjny towarzystwa wynosi 5.000.000 mk.

TOW. AKC. „ARKONA“ W TCZEWIE.

Tow. Akc. „Arkona“ Fabryka Wyrobów Metalowych w Tczewie podwyższa kapitał akcyjny o 12.000.000 mk., t. j. do 22.000.000 mk. przez wydanie 12.000 sztuk akcji 1000-markowych na okaziciela. Całą nową emisję przejął Polski Bank Handlowy w Poznaniu z obowiązkiem ofiarowania dotychczasowych akcjonarjuszom na każdą starą akcję 1 nową po kursie 130%. Nowe akcje partycypują w dywidendzie od 1 lipca 1921 r.

Tow. Akc. „Arkona“ założone zostało w 1920 r. przy udziale finansowym Polskiego Banku Handlowego w Poznaniu. Towarzystwo wykupiło istniejące od 1857 roku fabryki Kielch Erben w Tczewie i prowadzi wyrób sprzętów i naczyń blaszanych, cynowanych, cynkowanych i lakierowanych.

Pierwotny kapitał zakładowy wynosił 10.000.000 mk. Towarzystwo wypłaciło za 1920/21 rok 25% dywidendy.

TOW. AKC. HERZFELD & VICTORIUS.

Dnia 8 listopada r. b. odbyło się doroczne walne zebranie Tow. Akc. Herzfeld i Victorius w Grudziądzu. Zebranie aprobowało bilans za 1920/21 rok i wyznaczyło z zysku, wynoszącego 43.000.000 mk., 20% dywidendy.

PRZEMYSŁ TYTUNIOWY W WIELKOPOLSCE.

Wskutek rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 października 1921 r. o podwyższeniu podatku od tytoniu i wyrobów tytoniowych na obszarze b. dzielnicy pruskiej, fabryki tytoniowe w Wielkopolsce zawiesiły pracę. Rozporządzenie powyższe wprowadza obciążenie papierosów banderolą od 50 do przeszło 70%. W ten sposób obciążenie papierosów w b. dzielnicy pruskiej przewyższałoby w najniższych cenach klas banderolowych obciążenie takich samych wyrobów tytoniowych w Kongresówce o 20%, gdyż tam obciążenie papierosów wynosi w każdej cenie jednolicie 50%. Rozporządzenie więc powyższe uniemożliwiłoby przemysłowi tytoniowemu w Wielkopolsce, cierpiącemu na nadprodukcję, eksport pewnej kategorji papierosów do Kongresówki, która znowu odczuwa brak papierosów.

Rozporządzenie to jest w sprzeczności z ustawą z dnia 10 maja 1921 r. o uregulowaniu podatków od spożycia, zużycia, względnie produkcji, która zezwala jedynie na zrównanie stawek na całym obszarze Rzeczypospolitej, podczas gdy w danym wypadku chodzi o podwyższenie stawek w b. dzielnicy pruskiej w porównaniu do Kongresówki. Pozatem brak jest w tym rozporządzeniu przewidzianego w ustawie niemieckiej postanowienia o zwrocie banderoli od papierosów przy eksporcie zagranicę.

Powołując się na powyższe względy, Związek Zawodowy Przemysłowców Gałęzi Tytoniowej dla b. dzielnicy pruskiej postanowił zawiesić pracę. Zwolnieni robotnicy mieli być opłacani tylko do 12 listopada r. b. W międzyczasie jednak, na skutek starań, poczynionych u władz wyższych w Warszawie, rozporządzenie to zostało zmienione w myśl żądań fabrykantów, wskutek czego fabryki tytoniowe wznowiły pracę.

SPÓŁDZIELNIE BUDOWLANE.

W Bydgoszczy zawiązała się Spółdzielnia Budowlana, jako spółka z ogr. odpowiedzialnością. Odpowiedzialność członków określono na 1000 mk. za każdy udział. Spółdzielnia ma zamiar pobudować z początku kilka domów dla robotników, a później, licząc na poparcie szerszych warstw społeczeństwa, zamierza rozszerzyć swą działalność i budować domy dla urzędników

*

Przy Dyrekcji Kolei Państwowych w Poznaniu powstała „Spółdzielnia Osadnicza pracowników kolejowych“. Na własnym gruncie nad torem kolejowym za Sołaczem Spółdzielnia, po uzyskaniu kredytu, zamierza postawić 200 domków w stylu staropolskim. Każdy domek posiadać będzie jednomorgowy ogródek.

TOW. AKC. W. i St. RADOMSCY W PLESZEWIE.

Odbyło się zwyczajne Walne Zebranie akcjonarjuszów Tow. Akc. W i St. Radomscy w Pleszewie. Przyjęto bilans oraz rachunek zysków i strat za 1920/1921 rok. Z czystego zysku, wynoszącego 577.048 mk., wyznaczono 20% dywidendy, na cele społeczne przeznaczono 90.000 mk. Jednocześnie Zebranie uchwaliło podwyższenie kapitału akcyjnego Towarzystwa o 12.000.000 mk, t. j. do 15.000.000 mk. przez wydanie II emisji akcji na okaziciela. Dawni akcjonarjusze będą mieli prawo dokupu na każdą starą akcję trzy nowe po kursie 160%.

Tow. Akc. W. i St Radomscy założone zostało w 1918 r. z kapitałem 150.000 mk. Celem Towarzystwa jest fabrykacja konserw i marmelady. Obecnie Towarzystwo przystępuje do budowy większej fabryki, a także projektuje założenie dużych ogrodów warzywnych i owocowych.

POZNAŃSKA SPÓŁKA DRZEWNA.

Nadzwyczajne Walne Zebranie Poznańskiej Spółki Drzewnej Tow. Akc. w Poznaniu postanowiło podwyższyć kapitał akcyjny Towarzystwa o 37.000.000 mk., t. j. do 55 000 000 mk. przez wydanie nowej emisji akcji na okaziciela. Całą emisję przejmuje Bank Związku Spółek Zarobkowych z obowiązkiem ofiarowania dotychczasowym akcjonarjuszom na każdą starą akcję dwie nowe po kursie 117%. Nowe akcje partycypować będą w dywidendzie od 1 października 1921 r.

SPRAWY CELNE.

W dniu 25/XI 21 r. odbyło się w Ministerstwie Przemysłu i Handlu pod przewodnictwem prof. J. Dmochowskiego posiedzenie Komitetu Celnego. Referował S. Fr. Królikowski.

Komitet celny zaopinjował potrzebę podwyższenia mnożnika stawek celnych z 400 na 600 t. z. wyżej niż uchwalił ostatnio Komitet Ekonomiczny Ministrów (Uchwałą Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów zostało wydane rozporządzenie ministrów: Skarbu i Przemysłu w sprawie podwyższenia mnożnika na 500).

Drugą ważną uchwałą było zmniejszenie ulgi celnej na papier gotowy oraz drukarski i zeszytowy zawartością masy drzewnej.

Komitet uchwalił podwyższyć obecnie ulgowy mnożnik na te papiery z 10-ciu na 150; w ten sposób cło na papier obciążą gazetę w wysokości 4% ceny obecnej gazety, a książkę w wysokości 6% ceny detalicznej.

PRZEMYSŁ KALISKI.

Przemysł kaliski, który przed wojną zatrudniał 30 000 robotników, uległ podczas wojny zupełnemu zniszczeniu. W końcu 1920 r. było czynnych zaledwie kilka cegielni, młyny i garbarnie. „Związek Przemysłowców Kaliskich", pracując w trudnych warunkach, potrafił jednak uruchomić szereg fabryk. W październiku 1921 r. było czynnych w Kaliszu: 130 fabryk haftów i koronek, 1 fabryka pluszu, 2 fabryki tiulu, 2 odlewnie żelaza, 5 fabryk maszyn rolniczych, 3 fabryki wag, 2 fabryki chemiczne, 1 fabryka ultramaryny, 3 garbarnie, 1 fabryka obuwia mechanicznego, 1 fabryka obcasów drewnianych, 8 cegielni parowych, 7 młynów parowych i motorowych, 2 fabryki fortepianów, 2 fabryki lalek i zabawek, 1 browar parowy i 1 zakład drukarski. Obecnie przemysł kaliski zatrudnia 8 000 robotników.

KRONIKA GOSPODARCZA.

W celu zapobieżenia rosnącej z dnia na dzień stagnacji i szerzącemu się bezrobociu, obecny kierownik M-wa Przemysłu i Handlu, dr. Henryk Strassburger zwołał niedawno naradę na którą stawiło się około sześćdziesięciu przedstawicieli stron obu, czyli w danym wypadku: pracodawców i „pracobiorców". Przybyli też posłowie sejmowi ze stronnictwa P.P S.

Ludzie, którzy obawiali się tego łącznego posiedzenia, zostali uspokojeni.

Czuło się, że to nie są tylko reprezentanci kilku miljonów robotników, ci ludzie, którzy zasiedli po jednej stronie stołu w wielkiej sali sesjonalnej w gmachu przy ulicy Elektoralnej. Tak samo. jak drugą połowę miejsc zajęli nietylko przedstawiciele t. zw. „kapitału".

I jednych bowiem i drugich ożywiała troska obywatelska o wspólne dobro.

Jak słusznie zauważył jeden z mówców, nie dla wzajemnych rekryminacji zeszły się te dwie „strony", lecz dla ratowania tej podcinanej zewsząd gałęzi, na której wszyscy siedzimy.

Minister Przemysłu i Handlu p. dr H. Strassburger ujawnił duże zrozumienie zadań, jakie ma obecny rząd przed sobą do spełnienia. Ofiary dotychczas były zarówno ze strony pracy, jak kapitału. Jeżeli pierwsza ma być tezą a drugi antytezą, to syntezę ma stanowić rząd. To też od żadnych ze swej strony ofiar się uchyla, o ile mają być one zbawienne dla sprawy ogólnej.

Otóż zniósł na grudzień r. b. podatek od węgla rezygnując tem z kikuset miljonów marek dochodu; obciążył, i to znacznie, cenę węgla wydobywanego z rządowej kopalni „Brzeszcze".

Zniżka stawek taryf przewozowych, zwłaszcza na drzewo i naftę, obowiązujące od 1 grudnia r. b. wynosi przeciętnie 40%, na dalsze zaś odległości nawet 50%.

Przemysł otrzyma większe kredyty nietylko w postaci redyskonta weksli, ale też i bezpośrednio na weksle z dwoma podpisami.

Równocześnie Rząd wprowadza szereg ułatwień, gdy chodzi o uzyskanie kredytu w innej formie.

Mnożnik stawek celnych podwyższono z 400 na 500.

Wszakże w interesie konsumentów, przeciwne jest Ministerstwo Przemysłu i Handlu zamknięciu importu z zagranicy. To też nowe zakazy przywozu wprowadzane nie będą: rząd natomiast ułatwiać będzie eksport, szczególniej na wschód i w tym celu postanowiono ułatwić komunikację z Rumunją.

Na składach leży wiele towarów, wyprodukowanych drogo. Konsumenci nie chcą ich nabywać, przemysłowcy zaś nie chcą sprzedawać ze stratą. Stąd wynika stagnacja. Trzy są najprostsze środki zaradcze: ułatwienie eksportu, sprzedanie towarów i spowodowanie tańszej produkcji.

Zobowiązania rządowe wobec przemysłu zostaną wkrótce uregulowane, zamówienia zaś rządowe kierowane będą do fabryk rządowych.

*

Ważnem zdarzeniem, obchodzącem żywo nietylko Polskę ale cały świat polityczny i gospodarczy były, toczące się w ubiegłym miesiącu w Genewie obrady Międzynarodowej Organizacji Pracy.

Trzecia to już z kolei tego rodzaju powojenna konferencja. (Pierwsza miała miejsce w Waszyngtonie, druga — w Genui).

Konferencję cechowała wyraźna rezerwa ze strony państw większych. Rozbieżności w dążeniach prawicy i lewicy umiał sprowadzać taktownie na drogę kompromisu tak uzdolniony działacz, jakim jest Albert Thomas. Delegatami rządu polskiego byli pp. Mikułowski-Pomorski i Sokal. Pracodawców polskich reprezentował p. Pluciński, rolnik z poznańskiego. (Obrady toczyły się tym razem głównie dokoła pracy na roli). Rzeczoznawcami ze strony pracodawców byli pp.: prof. Okolski i Mieczysław Jastrzębowski. Robotników polskich reprezentował p. Waszkiewicz (N.P.R).

*

Że nietylko Polska przeżywa dni ostrego kryzysu, za dowód może posłużyć trochę cyfr następujących:

Oto w Anglji, która miała u siebie strejk górników, trwający od kwietnia do czerwca, notowano w lecie około 5-ciu miljonów bezrobotnych. W Stanach Zjednoczonych do bezrobotnych należy 25 proc. robotników.

We Włoszech liczba bezrobotnych rośnie od wiosny stale. Ostatnio dosięgała pół miljona robotników. Do tego doliczyć należy 200 tys. półbezrobotnych.

W Szwajcarji — 70 tys. bezrobotnych i drugie tyle półbezrobotnych.

W Belgji — 120 tys.

W Holandji — 70 tys.

W Kanadzie liczono na wiosnę 60 tys. bezrobotnych.

Wobec tego 120 tys. bezrobotnych, jakie liczy Polska nie jest cyfrą przestraszającą.

KRONIKA KRAJOWA
HANDEL

ZNIESIENIE OGRANICZEŃ MIĘSNYCH.

Ministerstwo b. dzielnicy pruskiej zniosło wszelkie ograniczenia w handlu mięsem, a więc: obowiązek prowadzenia książek zakupu i sprzedaży bydła i mięsa, ograniczenie konsumcji mięsa (2 dni postne), ograniczenie transportu bydła, przymusowy wykup bydła rogatego, ograniczenie wytwarzania konserw mięsnych.

HURTOWNIA SPÓŁEK SPOŻYWCÓW, TOW. AKC. W POZNANIU.

Odbyło się pierwsze Walne Zebranie akcjonarjuszów Hurtowni Spółek Spożywców, Tow. Akc. w Poznaniu, na którem rozpatrywano bilans oraz rachunek zysków i strat za ubiegły rok sprawozdawczy, t. j. za czas od 15 listopada 1920 r. do 30 czerwca 1921 r.

Obrót w roku sprawozdawczym wynosił 880.040.856.32 mk., przyczem Hurtownia zadawalniała się bardzo skromnym zyskiem, który po potrąceniu kosztów handlowych wynosił w dziale towarów kolonjalnych 3.1%, w dziale towarów włóknistych 4.9%, w dziale towarów różnych 1.8%.

Czystego zysku osiągnęła Hurtownia 6.195.273.60 mk., z którego postanowiono wypłacić 20% dywidendy. Hurtownia rozwija się w dalszym ciągu bardzo pomyślnie, o czem świadczy fakt, że obroty w pierwszym kwartale nowego roku obrachunkowego wynosiły 1.7 miljarda marek.

Hurtownia Spółek Spożywców założona została w 1920 r. i ma na celu hurtowy zakup towarów wszelkiego rodzaju oraz sprzedaż tychże spółdzielniom spożywców. W celu nawiązania bezpośrednich stosunków handlowych z poważnemi firmami zagranicznemi Hurtownia otworzyła oddział w Gdańsku, a pozatem posiada drugi oddział na Pomorzu, w Grudziądzu. Wobec znacznych obrotów pierwotny kapitał akcyjny 10.000 000 mk. okazał się zbyt małym i dlatego w lipcu 1921 r. podwyższono go do 40 miljonów mk.

NOWE TOWARZYSTWO AKCYJNE

W Ostrowie zawiązało się towarzystwo akcyjne p. f. „F. Krysiński, Hurtownia Kolonialna, Tow. Akc.". Towarzystwo przejęło hurtownię tejże nazwy istniejącą w Ostrowie i prowadzi nadal handel towarami kolonjalnemi. Kapitał zakładowy wynosi 6.000 000 mk. Do Rady Nadzorczej należą: Dyrektor Wielkopolskiego Banku Rolniczego, Mieczysław Kłos, R. Krysiński, Z. Krysiński. Zarząd powierzono: p. P. Muszyńskiemu.

EKSPORT DO NIEMIEC.

Na mocy artykułu 268 b. Traktatu Wersalskiego przysługuje b. dzielnicy pruskiej prawo wywozu do Niemiec całego szeregu towarów, za które Niemcy nie mogą pobierać cła wywozowego. Umowa z Niemcami co do technicznego przeprowadzenia tego prawa była zawarta na rok bieżący. Z końcem roku należy umowę tę odnowić. W imieniu rządu polskiego wyjeżdżają w najbliższych dniach do Berlina pp. Samulski, Dyrektor Departamentu Przemysłu i Handlu oraz Osiński, Naczelnik Wydziału Handlowego Ministerstwa b. dzielnicy pruskiej. Wyjeżdżający mają za zadanie przeprowadzenie całego szeregu technicznych ułatwień przy eksporcie towarów do Niemiec.

ANKIETA WĘGLOWA.

W dniu 16 listopada r. b. Ministerjum Przemysłu i Handlu zorganizowało ankietę w przedmiocie handlu węglem. W ankiecie wzięli udział liczni przedstawiciele wszystkich sfer zainteresowanych, a mianowicie: Rządu, górnictwa, przemysłu, handlu, i miast. Olbrzymia większość wypowiedziała się za wprowadzeniem wolnego handlu bez żadnych ograniczeń węglem krajowym oraz za utrzymaniem pewnej ingerencji Rządu w sprawie obrotu węglem górnośląskim. Właściwie ingerencja władz państwowych winna ograniczać się do obrony interesów polskich wobec komisji aljanckiej, od której dotychczas zależą sprawy węgla górnośląskiego. Za reglamencją bez zastrzeżeń wypowiedzieli się tylko przedstawiciele Ministerstwa Spraw Wojskowych, Związku miast i m. st. Warszawy oraz częściowo przedstawiciel m. Łodzi.

CENA CUKRU.

Ministerstwo b. dzielnicy pruskiej ustaliło cenę cukru białego na listopad i grudzień na 192 marki, żółtego — na 127 mk. za funt. Od dnia 1 stycznia 1922 roku cukier znajdować się będzie w wolnym handlu.

KRONIKA ROZPORZĄDZEŃ.

ZMIANA ORGANIZACJI WŁADZ I URZĘDÓW SKARBOWYCH.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 12 października 1921 r. w przedmiocie zmiany rozporządzenia wykonawczego z dnia 30 stycznia 1920 r. do ustawy z dn. 31 lipca 1919 r. o tymczasowej organizacji władz i urzędów skarbowych dotyczy kwestji umów najmu pomieszczeń dla urzędów i zakładów skarbowych oraz przeprowadzania robót i dostaw państwowych. (Dz. Ust. Rz. P. № 91 poz. 674).

PAŃSTWOWA RADA KOLEJOWA.

Rozporządzenie wykonawcze Ministra Kolei Żelaznych z dnia 17 października 1921 r. do ustawy w sprawie powołania państwowej Rady kolejowej, dotyczy przepisów wyborczych do państwowej Rady kolejowej. Załączniki do niniejszego Rozporządzenia stanowią: regulaminy wyborcze przedstawicieli ciał samorządowych do państwowej Rady kolejowej i dyrekcyjnej Rady kolejowej oraz statut dyrekcyjnej Rady kolejowej. (Dz. Ust. Rz. P. № 91 poz. 675).

MIESZANY TRYBUNAŁ ROZJEMCZY POLSKO-NIEMIECKI.

W № 90 Dz. Ust. Rz. Pol. ogłoszono oświadczenie rządowe z dn. 3 listopada 1921 r. w przedmiocie regulaminu procesowego Mieszanego Trybunału Rozjemczego Polsko-Niemieckiego, ustanowionego na mocy art. 304 traktatu wersalskiego.

FALSYFIKATY BANKNOTÓW.

Dziennik Urzędowy Ministerstwa Poczt i Telegrafów № 51 z dn. 19 listopada 1921 r. zamieszcza kilka okólników Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej, w których podano cechy fałszywych banknotów.

W SPRAWIE SPÓŁEK AKCYJNYCH.

W Monitorze Polskim zostało wydrukowane obwieszczenie Ministerstwa Przemysłu i Handlu wzywające spółki akcyjne (oprócz kredytowych i asekuracyjnych), działające lub mające swą siedzibę na terytorjum b. zaborów rosyjskiego i austrjackiego, a statuty których były zatwierdzone przez b. władze tych zaborów, aby w ciągu dwuch tygodni od dnia ogłoszenia niniejszego obwieszczenia w Monitorze Polskim, złożyły w Wydziale Spółek Akcyjnych Ministerstwa Przemysłu i Handlu, Warszawa (Elektoralna 2) swe statuty wraz z dowodami ich zatwierdzenia oraz sprawozdanie za ostatni ich rok operacyjny.

Obwieszczenie to dotyczy tych tylko spółek akcyjnych, które dotychczas nie złożyły wymienionych dokumentów.

*

Na mocy Rozporządzenia Prezesa Głównego Urzędu Likwidacyjnego z dnia 23 listopada 1921 r. („Monitor Polski“ № 271 z dn. 28/XI 1921) termin składania deklaracji w przedmiocie rejestracji mienia wywiezionego do Rosji lub Ukrainy został przedłużony do dnia 1 lutego 1922 r.

*

Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 listopada 1921 r. (Dz. Ust. Rz. Pol. № 92 poz. 677) został odroczony aż do dalszego zarządzenia termin wejścia w życie rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 14 października 1921 r. (Dz. Ust. R. P. № 85 poz. 615) o podwyższeniu podatku od tytoniu i od wyrobów tytoniowych na obszarze b. dzielnicy pruskiej.

*

Na mocy Rozporządzenia Ministra Robót Publicznych z dnia 1 października 1921 r. (Dz. Ust. R. P. № 92 poz. 679) ceny drzewa budulcowego na pniu, zajętego w lasach prywatnych w ilości ponad normę ustaloną w art. 2 i 3 rozporządzenia z dn. 2 września 1920. (Dz. Ust. R. P. № 89 poz. 586), określają właściwi wojewodowie. Od decyzji wojewody przysługuje prawo odwołania się w terminie 14-o dniowym od dnia zawiadomienia do Ministra Robót Publicznych.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 10 listopada 1921 r. (Dz. Ust. R. P. № 92 poz. 681). Zakłady handlowe, objęte rozporządzeniem wykonawczem o czasie pracy z dnia 22 marca 1921 r. (Dz. Ust. R. P. № 47 poz. 291) mogą być otwarte w dni targowe 8 godzin bez przerwy: pracownicy tych zakładów muszą otrzymać możność spożycia posiłku podczas godzin pracy.

*

Od 1 listopada r. b. obowiązuje Rozporządzenie Ministra Kolei z dn. 31 października 1921 r. (Dz. Ust. R. P. № 92 poz. 683) w przedmiocie bezpośredniej komunikacji towarowej między stacjami kolei polskich i czechosłowackich. Rozporządzenie określa warunki, na jakich została zaprowadzona bezpośrednio komunikacja towarowa.

*

W № 93 Dzien. Ust. Rz. P. poz. 684 ogłoszono statut Państwowego Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach.

POPIERANIE PRZEDSIĘBIORSTW MELIORACYJNYCH.

Ustawa z dnia 26 października 1921 r. o popieraniu publicznych przedsiębiorstw meljoracyjnych zawiera przepisy w przedmiocie przyznawania przez Rząd zasiłków pieniężnych z państwowego funduszu meljoracyjnego przedsiębiorstwom, podejmowanym przez województwa, powiaty, gminy, wsie i spółki wodne, które mają na celu ochronę gruntów od zrywania lub wylewów, albo też podwyższenie produkcji rolnej przez osuszenie lub nawodnienie, a których wykonanie leży w interesie publicznym. (Dz. Ust. Rz. P. № 91 poz. 671).

*

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dnia 9 września 1921 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Skarbu i Sprawiedliwości w przedmiocie ustalania i wypłaty dzierżawcom i administratorom poręczającym odszkodowań za poczynione w b. dobrach donacyjnych, nakłady i inwestycje. Wysokość odszkodowań będą określały wojewódzkie komisje administracyjne. (Dz. Ust. Rz. P. № 91 poz. 673.

KRONIKA FINANSOWA

SEJMIK ZWIĄZKU ŻYROWEGO KAS OSZCZĘDNOŚCI.

Dnia 28 listopada r. b. odbył się w Poznaniu przy udziale licznych gości Sejmik Związku Żyrowego Kas Oszczędności.

Obrady zagaił p. dyrektor Krzyżaniak, który referował także sprawozdanie rachunkowe z czynności Zwiazku i Centrali Żyrowej za 1919 i 1920 r. Do Związku należy 72 kasy oszczędności, które z początkiem roku bieżącego posiadały 137.000 000 mk. wkładów, na 1 sierpnia r.b. wkłady wzrosły do 700 000.000 mk., obecnie zaś, wobec ogólnego braku gotówki, zmniejszyły się do 476.000.000 mk. Cały zysk za 1919 r. i połowę zysku za 1920 r. (przeszło 2.000.000 mk.) Sejmik postanowił przelać do funduszu rezerwowego, pozatem przeznaczono: 250 000 mk. na fundusz wydawniczy, 50.000 mk na fundację imienia ś. p. J. Drwęskiego. b. prezesa Związku, 200.000 mk na tantjemę dla Zarządu i przeszło 1 000.000 mk. na rezerwę nadzwyczajną.

Następnie Dyrektor Centrali Żyrowej, p. Zbigniew Krygier wygłosił referat na temat „Organizacja kas oszczędności w przystosowaniu do nowoczesnych warunków gospodarczych". Referent podkreślił, że zasadniczym celem kas jest propagowanie oszczędności wśród społeczeństwa. Kasy oszczędności w b. dzielnicy pruskiej są urządzone wzorowo w porównaniu do innych dzielnic, jednakże mają one już przestarzałą strukturę i dlatego niektóre tylko wegetują Hamulcem w dalszym rozwoju jest wsteczna organizacja, lokowanie wkładów na hipotekach nieruchomości, zaniedbanie interesów handlu, przemysłu, rzemiosł i rolnictwa. Zarząd opracował już wzór nowego statutu dla kas. Należy przedłużyć porę przyjmowania wkładów, przyjmować wkłady zarówno w gotówce, jak w przekazach i czekach, wprowadzić dzienne obliczanie procentów, rachunki bieżace, czekowe, przyjmować wkłady warunkowe oraz nabywać i sprzedawać papiery procentowe. Kasy powinny zainteresować się produkcją krajową, uwzględniajac przedewszystkiem rzemieślników, drobnych przemysłowców, drobnych i średnich kupców i rolników, którym powinny udzielać kredytu nietylko rzeczowego, lecz i osobistego pod weksle, zastaw papierów procentowych i t. p.

Drugi referat „O zadaniach Zwiazku i Centrali Żyrowej w przyszłości" wygłosił także p. dyrektor Krygier. Do 1919 r. istniały dwa zwiazki — Związek Żyrowy Kas Oszczędności i Związek Kas Oszczędności. Gdy ten ostatni przestał istnieć, Związek Żyrowy przejął jego zadania. Obecnie Zwiazek powinien być nietylko regulatorem funduszów kas oszczędności, lecz także bankiem komunalnym całej dzielnicy, dostarczającym pożyczek komunom. Pozatem Centrala musi dążyć do rozszerzenia bezgotówkowego ruchu przekazowego. Zamierzone jest

założenie specjalnego biura dla lustracji kas oszczędności, rekomendowania urzędników, dla prowadzenia specjalnych dla nich kursów i t. p.

Na wniosek przewodniczącego sejmik wybrał komisję dla rozpatrzenia wzoru statutu kas oszczędności i Centrali.

Następnie wybrano nowy Zarząd Związku oraz zdecydowano przemianować Związek Żyrowy na „Związek Komunalnych Kas Oszczędności", a Centralę Żyrową na „Bank Komunalnych Kas Oszczędności".

W dalszym ciągu p. Dyrektor Kucharski mówił o pożyczce obligacyjnej Związku. Związek postanowił wnieść podanie do Ministerstwa Skarbu o udzielenie prawa emitowania pół miljarda marek w obligacjach 5-procentowych, gwarantowanych całym majątkiem wszystkich ciał komunalnych, należących do Związku. Z uzyskanych w ten sposób funduszów Związek wydawać będzie komunom pożyczki inwestycyjne. Sejmik wniosek ten uchwala jednomyślnie.

Następny referat wygłosił p. Jan Czapski na temat „Ustawodawstwo polskie, dotyczące komunalnych kas oszczędności".

Po załatwieniu kilku spraw drugorzędnych Sejmik zamknięto.

BANK KWILECKI POTOCKI i S-ka

Bank Kwilecki Potocki i S-ka, Tow. Akc. w Poznaniu wypłaca za 1920/21 rok obrachunkowy 30% dywidendy. Za 1919/20 rok Bank wypłacił 17% dywidendy. W lipcu r. b. Bank podwyższył kapitał akcyjny do 80.000.000 mk.

PRZEKROCZENIA DEWIZOWE.

Delegat Ministerstwa Skarbu, Dyrektor Mikołajczak, zawiesił wszystkie oddziały Banku für Handel und Gewerbe w Poznaniu w czynnościach dewizowych. a to z powodu stwierdzonych przekroczeń dewizowych jednego z dyrektorów banku.

FINANSE M. POZNANIA.

Poznań, jak wogóle wszystkie miasta w Polsce, przeżywa obecnie poważny kryzys finansowy. Narazie kryzys ten został nieco złagodzony, gdyż Ministerstwo b. dzielnicy pruskiej udzieliło miastu pożyczkę w wysokości 80.000.000 mk. W ten sposób racjonalne prowadzenie gospodarki miejskiej zostało zapewnione do końca roku. Wobec tego jednak, że sfery rządowe i sejmowe trwają nadal na stanowisku, że miasta należy pozbawić prawa pobierania dodatków do państwowego podatku dochodowego, stanowiących główną ich podstawę finansową, położenie miasta w przyszłym roku stałoby się nad wyraz groźne.

PRZYSZŁA WALUTA POLSKA.

W Tow. Ekonomistów i Statystyków Pol. odbył się d. 21 b m. wieczór dyskusyjny nad sprawą przyszłej waluty polskiej. Zebranie zagaił prof. J. Dmochowski, referatem o polskiej polityce walutowej. Referent wyjaśnił, że miarą wartości marki pol. była jej zdolność nabywcza pracy ludzkiej, jako czynnika wszelkiej wartości. Polityka nominalistyczna, stosowana początkowo przez Rząd, nie mogła jednak długo się utrzymać, Rząd bowiem pod naporem słusznych żądań warstw pracujących, interwenjował w zatargach w ten sposób, że godził się na podnoszenie płacy zarobkowej własnym kosztem. Każda podwyżka płacy zmniejszała siłę nabywczą pracy przez markę polską, wpływając na zmniejszenie jej wartości wewnątrz kraju.

Wprowadzenie złotej waluty jest— zdaniem referenta — przedwczesne i możliwe byłoby dopiero przy uporządkowaniu naszego bilansu handlowego i płatniczego.

Nie jest wskazane również dążenie do nadmiernego podniesienia kursu marki polskiej.

Konwersja winna się odbyć według parytetu złotego franka, z wyjątkiem zobowiązań indywidualnych jak: emerytur, ubezpieczeń i t. p.

Nad referatem tym rozwinęła sie ożywiona dyskusja, w której zabierali głos: prof. Ludkiewicz, prof. Straszewicz, red. Kempner, red. Pruszyński i inni.

KURSY PRZECIĘTNE WALUT ZAGRANICZNYCH

PAŹDZIERNIK 1921 R.

GIEŁDA	Waluta	Parytet fr. szw.	Kursy		Kursy w markach polskich według		
			Zurych fr. szw.	Berlin mk. n.	Zurychu	Berlina	Warszawy
Agram	kr. jugosł.	105	0,02	—	15,—	—	—
Amsterdam . .	fl. hol.	208,32	1,84	50,51	1,380,—	1,675,42	—
Ateny	drachma	100	0,25	—	187,50	—	—
Barcelona . . .	pezeta	100	0,74	21,02	555,—	697,23	—
Belgrad	dinar	100	0.09	—	67,50	—	—
Berlin	mk. n.	123,45	0,04	—	30,—	—	33,17
Bombay	rupja	252	1,63	—	1,222,50	—	—
Bruksella . . .	frank	100	0,40	11,—	300,—	364,87	329,—
Budapeszt 100 kr.	korona	105	0,83	22,—	622,50	730	—
Buenos Aires . .	pezo	220	1,87	—	1,402,50	—	—
Bukareszt . . .	lei	100	0,04	—	30,—	—	—
Christiania . . .	korona	138,39	0,70	20,—	525,—	663,40	—
Helsingfors . . .	marka	100	0,09	2,39	67,50	79,28	—
Konstantynopol .	funt. tur.	22,78	3,20	—	2,400	—	—
Kopenhaga . . .	korona	138,39	1,05	29,62	787,50	982,50	—
Lizbona	milreis	5,60	0,61	—	457,50	—	—
Londyn	funt. szt.	25,22	21,31	590,36	15,982,50	19,582,24	17,81
Medjolan . . .	lir	100	0,22	6,09	165	202,—	—
Montreal	dol. kan.	5,18	5,10	—	3,825	—	—
New York . . .	dolar	518	5,54	151,65	4,155	5,030,23	4,599
Paryż	frank	100	0,40	11,06	300,—	366,86	339,79
Praga	korona	105	0,06	1,58	45,—	52,41	50,60
Rio de Janeiro .	milreis	165	0,78	—	585,—	—	—
Sofja	lewa	100	0,04	—	30,—	—	—
Sztokholm . . .	korona	138,39	1,27	36,31	952,50	1,204,40	—
Warszawa 100 mk. p.	mk. pol.	98,75	0,15	3,53	—	—	—
Wiedeń 100 kr. .	korona	105	0,35	9,—	262,50	299,—	162
Yokohama . . .	yen	258	2,77	—	2,077,50	—	—
Zurych	frank	100	—	27,94	—	926,77	750,—

R. S.

KRONIKA ZAGRANICZNA

BRAK PRACY NA ZACHODZIE.

„Manchester Guardian Comercial“ przytacza dane o stanie rynku robotniczego w Anglji w dn. 1 października r. b., świadczące o rozmiarach i ciężkiej sytuacji robotników angielskich. Angielska giełda pracy notowała w końcu września 1,445,4 tys bezroboczych, w tem 1,103,6 tys. mężczyzn, 212,5 tys. kobiet, 56,4 tys. wyrostków, 42,9 tys. młodych dziewcząt. Powyższe dane dotyczą tylko części bezrobotnych w Anglji. Osobno prowadzona jest rejestracja bezroboczych górników, pośród których ostatnio rejestrowano 100,000 bezroboczych. — Prócz tego po upływie terminu wydawania zapomóg (22 tyg.) wielu bezroboczych przestało się rejestrować na giełdach pracy; liczba ich sięga 808,000. Ogólna liczba bezroboczych w Anglji wynosi 1.850.000, w tem 800 tys. nie otrzymuje zapomóg. Do liczby tych nie należą t. zw. półbezroboczy, t. j. robotnicy, pracujący nie pełną liczbę dni i godzin w tygodniu. We Francji mniej się odczuwa bezrobocie, niż w innych państwach. — Podług urzędowych danych w dn. 30 września zarejestrowanych było 20.830 bezrobotnych. Chociaż liczby te nie zawierają liczby wszystkich bezroboczych we Francji, nie ulega wątpliwości, że w każdym razie liczba bezroboczych zmniejsza się stopniowo. Na zasadzie ustawy z r. 1918 gminy obowiązane są opiekować się bezroboczymi, przyczem państwo bierze na siebie 50 proc. wydatków. W końcu lutego wydano zapomogi 89 tys. bezroboczym, w końcu kwietnia 75 tys., w końcu czerwca 55 tys. bezroboczym.

POŁĄCZENIE KOLEJOWE Z ROSJĄ.

Na stację pograniczną Stołbce przybyły delegacje polska i rosyjska dla konferencji w sprawie połączenia kolei polskich z kolejami rosyjskiemi w punkcie pogranicznym Stołbce-Niegorełoje dla czasowego ruchu osobowego i towarowego.

BIURO AUSTRJACKIEGO MUZEUM HANDLOWEGO.

Austrjackie Muzeum Handlowe w Wiedniu, instytucja rządowa, mająca na celu popieranie eksportu austyjackiego zagranicę i naodwrót ściąganie do Austrji wyrobów i produktów z innych krajów, urządziło w ostatnich czasach swoją oficjalną ekspozyturę dla Polski z siedzibą w Warszawie przy ul. Koszykowej № 11 B. (tel. 29 dawny).

Na czele warszawskiej ekspozytury austrjackiego Muzeum Handlowego stoi p. Adolf baron Rohn, oddawna w Warszawie osiadły i związany z Polską węzłami zarówno pokrewieństwa, jak i długoletnimi sympatycznymi stosunkami.

P. baron Rohn wytknął sobie jako główny cel pracę około pielęgnowania najściślejszych stosunków handlowo-gospodarczych między Polską a Austrją. Zaznaczyć należy, że p. baron Rohn w ciągu dwuch ubiegłych lat żywo zabiegał o nawiązanie tych stosunków między Polską a Austrją, a usiłowania jego już choćby z tego powodu były uwieńczone skutkiem, że wszystkie dotychczasowe układy gospodarcze między Rządem Polskim a Austrjackim przyszły do skutku dzięki jego energicznej współpracy.

Nie ulega wątpliwości, że sfery handlowo-przemysłowe naszego kraju będą wydatnie korzystały z usług wspomnianego biura, które zawsze i z pełną gotowością udzielać będzie wszelkich informacji.

RUCH HANDLOWY MIĘDZY POLSKĄ I AMERYKĄ.

Wartość pieniężna produkcji polskiej, wywiezionej z Polski do Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej w maju 1921 roku wynosi 114,924 dolary wobec 50,047 w maju 1914 r. Za jedenaście miesięcy, ubiegłych 31 maja 1921 r., wynosi wartość pieniężna towarów, eksportowanych z Polski do Stanów Zjednoczonych, 915,528 dolarów wobec 128,162 dolarów za 11 miesięcy, ubiegłych 31 maja 1920 r. Wartość pieniężna towarów, importowanych do Polski ze Stanów Zjednoczonych, Ameryki Północnej, wynosi za maj b. r. 2,337,593 dolary, zaś za jedenaście miesięcy, ubiegłych 31 maja 1921 r. wynosi ona 3 483,701 dolarów. Wartość tegoż importu do Polski za maj 1920 wynosiła 12,093,729, a za 11 miesięcy do 31 maja 1920 r. 43,000,187 dolarów. Jednym z głównych artykułów, importowanych z Ameryki do Polski, była mąka pszenna. Wartość mąki importowanej do Polski w maju 1921 wynosi 866,466 dolarów, wobec 8,131,800 dolarów za maj 1920. W ciągu jedenastu miesięcy ubiegłych 31 maja 1921 przywieziono z Ameryki do Polski mąki pszennej wartości 6,146,688 dolarów.

RÓŻNE.

DRUGI TARG POZNAŃSKI.

Drugi Targ Poznański odbędzie się w końcu marca lub w początkach kwietnia 1922 roku. Organizacją drugiego Targu zajmuje się ten sam Urząd Miejski, który jednak uzyskał szeroką autonomję od władz miejskich. Biuro Miejskiego Urzędu drugiego Targu jest już skompletowane, a ponieważ na czele jego znajdują sie głównie organizatorowie pierwszego Targu, należy przypuszczać, że doświadczenia z pierwszego Targu zostaną należycie wyzyskane i cała organizacja działać będzie daleko sprawniej.

Postanowiono przedewszystkiem skoncentrować eksponaty możliwie w jednem lub najwyżej w dwuch miejscach. Prawdopodobnie drugi Targ Poznański urządzony będzie na placu przy Wieży Górnosląskiej oraz na placu Liwonjusza, w końcu ul. Franciszka Ratajczaka. Przestrzegany będzie ściśle podział na poszczególne gałęzie przemysłu i w tym celu wybudowanych będzie kilka nowych, stałych pawilonów. Miejski Urząd Targu stara się o uzyskanie 50% zniżki kolejowej zarówno dla wystawców, jak i dla gości.

Biuro Miejskiego Urzędu drugiego Targu Poznańskiego rozpoczęło swe czynności od 15 listopada i od tego dnia dnia aż do końca lutego 1922 roku przyjmować będzie zgłoszenia od wystawców.

KOLEJ PUCK — HEL.

Ukończoną przed niedawnym czasem kolej Puck — Hel objęło Ministerstwo Kolei Żelaznych. Nowa ta linja kolejowa włączona zostanie do Dyrekcji Gdańskiej.

Kolej ta, długości 46 klm. w łączności z linją Kokoszki — Gdynia, długości 26 klm., zapewnia swobodę transportu z Helu, Pucka i Gdyni wszełkich artykułów przez terytorjum wyłącznie polskie. Budowę tej kolei prowadziło Ministerstwo Spraw Wojskowych przy pomocy wojsk kolejowych. Pracę rozpoczęto w październiku 1920 r. Musiano przezwyciężyć wielkie trudności, wywołane przedewszystkiem szalonemi burzami, jakie często panują na półwyspie, a które łamały wszelkie zapory, niszczyły rozpoczętą pracę. Niektóre części nasypów musiano wybrukować kamieniami dla ochrony przed falami morskiemi.

Wzdłuż linji leży 8 stacyjek Gnieżdżewo, Sparzewo, Wielka Wieś, Chałupy, Kuźnice, Jastarnia, Latarnia Jastarniańska, i Hel. Stacje posiadają budynki mieszkalne, wieże wodne i ropne, parowozownie, magazyny i t. p. Oświetlone one będą elektrycznością, którą dostarczać będzie centrala w osadzie Hel. Dla zabezpieczenia lasów, będących jedyną ochroną półwyspu przed szalejącemi burzami, parowozy opalane będą nie węglem, a ropą.

Z MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU.

Wybitny ekonomista p. H. Tennenbaum członek delegacji rządowych w sprawach traktatów pokojowych i handlowych został mianowany Naczelnikiem Wydziału Ministerstwa Przemysłu i Handlu P. H. Tennenbaumowi powierzono również zastępstwo Dyrektora Departamentu Handlowego w nieobecności bawiącego na urlopie p. J. Kirchmayera.

*

Naczelnik Wydziału Handlu Zagranicznego Ministerstwa P. i H. Dr. Zygmunt R. Gawroński zgłosił swoją dymisję.

*

Kierownik Biura Statystycznego Ministerstwa Przemysłu i Handlu prof. inż. Fr. Suchorzewski podał się do dymisji, przechodząc na stanowisko Szefa jednego z wydziałów poważnej firmy budowy maszyn.

ZAGRANICZNY HANDEL ROSJI.

Jak donosi londyński „Ekonomist“ utworzyło się w Moskwie, w porozumieniu z komisarjatem ludowym dla handlu zagranicznego, „Rosyjskie towarzystwo eksportu i importu“, o charakterze przedsiębiorstwa komisowego. Założycielami są znani kupcy moskiewscy, którzy przed wojną byli w ścisłych stosunkach z firmami zagranicznemi. Założenie tego towarzystwa oznacza pierwszy krok na drodze do uniezależnienia rosyjskiego handlu zagranicznego od komisarjatu ludowego dla handlu z zagranicą, który dotychczas posiadał wyłączne prawo do tego. Jako towary na eksport oferuje towarzystwo len, skóry kozie, włosie końskie, szczecinę, kawior i stare żelazo.

PODATEK ŻYWNOŚCIOWY W BOLSZEWJI.

Według danych Ludowego Komisarjatu aprowizacji do 1 listopada zebrano na terytorjum Rosji bolszewickiej 129.596.907 pudów podatku żywnościowego.

BANK PAŃSTWOWY W PIOTROGRODZIE.

W Piotrogrodzie w krótkim czasie zostanie podobno otwarty Bank Państwa. Prace przygotowawcze są na ukończeniu. Etat urzędników wynosi 140 ludzi, już przyjętych na służbę. Większość z nich pracowała dawniej w Bankach.

BANK PAŃSTWOWY W MOSKWIE.

W Moskwie dn. 16 listopada został otwarty Bank Państwowy R. S. F. S. R.

PIERWSZA FABRYKA ZEGARKÓW W ROSJI.

W Piotrogrodzie otwarto pierwszą w Rosji fabrykę zegarków, urządzoną według projektu inż. Markałowa. Fabryka ta zaopatrzona we wszelkie potrzebne materjały i kredyt.

KRONIKA REKLAMOWA

SZTUKA PISANIA REKLAM.

„Najpierw powiedz coś, cok ażdy łatwo zrozumie, a potem powtarzaj to, aż zapamięta“. W ten sposób A. Brisbane, redaktor dziennika „New York American“ wyłożył główną zasadę pisania reklam. I w dalszym ciągu ilustruje swą myśl następującym przykładem.

„Przypuśćmy, że mamy napisać coś o „Prawach Mojżesza“. Jeżeli zaczniemy od czegoś banalnego, nikt nas czytać nie będzie. Każdy poszuka czegoś, co go samym tytułem już bardziej zainteresuje. Jeżeli jednak napiszemy: „Trzeba pojąć dobrze Mojżesza, on nie miał lodowni“, to wtedy zainteresuje to każdego. Wtedy możemy już ciągnąć dalej i wytłumaczyć, że ponieważ prawa Mojżesza były pisane w czasie przejścia przez gorącą i bezwodną pustynię, więc znajdują się pośród nich takie, których napewno nie byłoby, gdyby układał je dzisiaj w naszych warunkach, w nowoczesnym apartamencie wygodnym i chłodnym“.

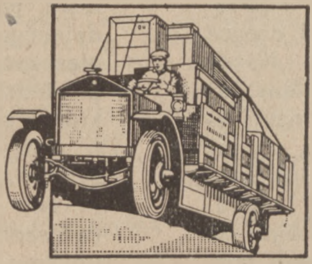
Tekst reklamy i jej układ powinny być nader proste. Pierwszą zasadą powinno być unikanie skomplikowanych wyrażeń i opisów. Jeżeli się chce powiedzieć „ogień“, trzeba użyć tego krótkiego wyrazu. Idea ognia dzięki niemu znacznie szybciej dotrze do naszego mózgu, niż skomplikowany długi opis. Trzeba zawsze posługiwać się wyrazami, jakich używa czytająca publiczność i do jakich jest przyzwyczajona. Gdzieś w głębi lasu nie idzie się śladami zająca, ale szlakiem utartym, który ułatwia chodzenie i utrudnia zabłądzenie. A skoro taki szlak został stworzony należy nie dopuszczać, aby ludzie z niego zeszli. Swego czasu pewna wielka firma „Beecham's Pills zaprzestała reklamowania się, uważając, że opinja została już dostatecznie uświadomiona co do wartości jej produktów, że reputacja, jaką ona posiada wystarczy do prowadzenia interesu w dawnej skali. Atoli okazało się, że wcale nie. I firma zmuszona była w przeciągu kilku miesięcy po rozpoczęciu znowu kampanji reklamowej wydać bardzo dużo pieniędzy na przywrócenie wyrobionej sobie kiedyś popularności. Gdyby nie przerywała reklamy, kosztowałoby to ją znacznie taniej.

Niektórym piszącym reklamy o własnymprodukcie wydaje się, że publiczność nie potrzebuje żadnych informacji o towarze, że go zna dostatecznie. I tu robią wielki błąd. W reklamie trzeba zawsze powiedzieć coś o towarze, nie można polegać na tem, że „publiczność napewno zna go i wie o nim wszystko“. Należy raczej być jak ten wieśniak, który przyszedł w odwiedziny do organisty, posiadającego wielkiego groźnie wyglądającego psa. Skoro wieśniak otworzył drzwi pies zaczął na niego warczyć. „Nie bój się, powiedział organista, — wszak wiesz, że pies, który szczeka, nie gryzie“. „Ja to wiem o tem — odrzekł wieśniak, — ale nie jestem pewien, czy pies ten też o tem wie“.

Nie trzeba jednak starać się w jednym ogłoszeniu powiedzieć wszystkiego, co chcielibyśmy, aby o naszym towarze wiedziała kupująca publiczność. Większość naszych reklam grzeszy tą gadatliwością, przeładowana jest

szczegółami, które publiczności wcale nie obchodzą, a przeważnie dotyczącymi firmy, a nie towaru, jego gatunku lub ceny. Jeżeli jest kilka zastosowań towaru, lub jeżeli jego zalety wymagają dłuższego tekstu, to najlepiej jest rozłożyć go na drobne raty i w każdem ogłoszeniu umieszczać opis jednej lub dwuch zalet. Weźmy nprz. samochód ciężarowy. Reklamując go należy przekonać przedewszystkiem publiczność o jego wyższości nad końmi. A więc: szybkość i porównawczy koszt utrzymania, niezawodność przy dobrem obchodzeniu się. Dalej idzie zwiększenie wydajności, co umożliwia zwiększenie produkcji; potem można dodać, że przez użycie przyczepki koszt eksploatacji zmniejsza się znacznie i t. d. należy *kształcić* czytelnika, pokazując mu dowody prawdy tego, co się mówi.

Inaczej mówiąc, reklamę samochodu ciężarowego należy ująć nprz. w sześć ogłoszeń 1) szybkość — porównanie z koniem, 2) niski koszt eksploatacji — zestawienie z kosztem utrzymania koni opatrzone wyliczeniem kosztów od kilometra — tonny, 3) doskonały wyrób danej marki poparty cyframi o produkcji fabryki, 4) świadectwa posiadaczy samochodu tej marki z podaniem ich adresów, ewentualnie umieszczenie kliszy zrobionej z fotografji listu, w którym posiadacz wychwala nabyty i wypróbowany przez niego dostatecznie samochód, 5) niezawodność samochodu, skoro się o nim pamięta i opatruje po każdej jeździe: koń jako organizm żywy ulega ogólnym prawom natury i nie daje tej gwarancji, 6) powiększenie ekonomji przez dodanie przyczepki lub ułatwienie systemu ładowania drogą automatyczną.

Tego rodzaju system reklamowania towaru odpowiada dwum najważniejszym zasadom: *uczy* publiczność czegoś, co jest jej nieznane, a następnie ciągle trzyma przed jej oczami nazwę towaru i firmy reklamującej się. Ogłoszenie, które nie uczy i które tej nauki nie powtarza bezustannie tak, aby nareszcie wszyscy ją przeczytać mogli, nie może spodziewać się dobrych rezultatów i pieniądze na nie wydane są groszem wydanym niekorzystnie.

T. Skarzyński.

№ 23. Adres Redakcji i Administracji Złota 5, tel. 246-58.

Organizacja giełdy warszawskiej.

Jak wiadomo, w styczniu r. z. urzędowo ogłoszono tak zwaną „ramową“ ustawę dla giełd pieniężnych w Polsce.

Na tle tej ustawy Warszawski Komitet Giełdowy opracował statut giełdy pieniężnej w Warszawie; statut ten w d. 4 listopada r. b. uzyskał zatwierdzenie ministerstw skarbu oraz przemysłu i handlu i ogłoszony był w *Monitorze* w d. 28 listopada r. b.

Poniżej podajemy ważniejsze przepisy z tego statutu.

Giełda warszawska otrzymuje nazwę: „Giełda pieniężna w Warszawie“. Ustawę giełdy warszawskiej z dnia 24 października 1872 roku zastępuje omawiany statut. Zmiana nazwy dotyczy wszelkiego nieruchomego i ruchomego majątku oraz kapitałów, zapisanych na imię giełdy warszawskiej lub warszawskiego komitetu giełdowego.

Giełda pieniężna jest osobą prawną, ma prawo nabywania majątku nieruchomego i ruchomego, zawierania umów i zaciągania zobowiązań.

Przedmiotem obrotów giełdy pieniężnej są dopuszczane do notowania papiery wartościowe, weksle, czeki, przekazy, waluty, monety i kruszce szlachetne.

Giełda pieniężna podlega ministrowi skarbu, który sprawuje nad nią nadzór za pośrednictwem mianowanego przez siebie komisarza giełdowego, lub jego zastępcy.

Członkami giełdy pieniężnej *winni* być wszyscy handlujący wartościami, dopuszczonemi do obrotu na tej giełdzie, którzy posiadają przedsiębiorstwa w Warszawie, a więc wszystkie banki akcyjne, oraz istniejące na mocy ustawy z dnia 23 marca 1920 roku domy bankowe i kantory wymiany, mające w Warszawie siedzibę główną, oddziały lub zastępstwo. Członkami giełdy pieniężnej mogą być pozatem zarówno fizyczne, jak i prawne osoby, miejscowe i zamiejscowe, przyjęte przez radę giełdową na warunkach, w statucie zamieszczonych.

Członkom giełdy pieniężnej służą prawa następujące: 1) odwiedzania zebrań giełdowych i dokonywania obrotów giełdowych, zgodnie z obowiązującemi w tej mierze przepisami; 2) branie udziału w ogólnych zgromadzeniach członków giełdy, zwolanych przez radę giełdową; 3) czynne i bierne prawo wyborcze do rady giełdowej, komisji rozjemczej i komisji rewizyjnej. Z praw powyższych członkowie korzystają osobiście lub przez pełnomocników, za których czynności na giełdzie ponoszą całkowitą odpowiedzialność.

Pełnomocnicy spółek akcyjnych mogą być wybierani do rady giełdowej i komisji rewizyjnej, o ile są członkami dyrekcji, zarządu lub rady danej spółki. Rada giełdowa decyduje o tem, czy wskazany przez członka pełnomocnik może być dopuszczony na zebrania giełdowe, oraz o tem, ile osób od każdego banku może uczęszczać na giełdę w charakterze bądź pełnomocników, bądź pomocników. Pomocnicy nie mogą dokonywać tranzakcji giełdowych. Spis pełnomocników ma być stale wywieszony na tablicy giełdowej. Odwołanie pełnomocnictwa następuje na piśmie, o czem rada giełdowa zawiadamia natychmiast na tablicy giełdowej.

Nie mogą być członkami giełdy: duchowni, wojskowi, urzędnicy państwowi, samorządowi, sędziowie zawodowi oraz urzędnicy instytucji państwowych i samorządowych; osoby niewypłacalne, na czas trwania postępowania upadłościowego, po jego zaś ukończeniu w tym wypadku, jeżeli upadły uznany jest winnym bankructwa prostego lub podstępnego, skazani za przemytnictwo zawodowe lub za lichwę, pozbawieni wyrokiem sądowym praw wyborczych, lub honorowych praw obywatelskich, niepełnoletni lub ubezwłasnowolnieni, wreszcie wyłączeni z jakiejkolwiek giełdy.

Wyznaczanie miejsca, dni i godzin zebrań giełdowych należy do rady giełdowej; o każdej zmianie rada giełdowa wywiesza ogłoszenie w sali giełdowej.

Rada giełdowa ustala porządek odbywania zebrań giełdowych i sposób dokonywania tranzakcji oraz sprawuje nadzór za pośrednictwem dyżurnych członków Rady lub osób, umyślnie do tego wyznaczonych. Po oznaczonej godzinie wszyscy uczestnicy winni natychmiast opuścić giełdę i jakiekolwiek tranzakcje nie mogą być po tej godzinie uskuteczniane.

Prawo zawierania tranzakcji giełdowych służy tylko szłonkom giełdy oraz ich pełnomocnikom. Tranzakcje giełdowe obejmują jedynie wartości, dopuszczone do notowania. Tylko tranzakcje zawarte za pośrednictwem maklera, mogą być rozpoznawane przez sąd rozjemczy.

Na giełdę mogą być również dopuszczeni goście bez prawa dokonywania tranzakcji, jednakże nie częściej, niż 3 razy na miesiąc, przytem winni być wprowadzeni przez jednego z członków i wnieść odpowiednią opłatę za wejście.

Do ustalania kursów i układania ceduły giełdowej zbierają się w sali, wyznaczonej przez Radę, natychmiast po zakończeniu zebrania giełdowego, obecni na zebraniu maklerzy giełdowi pod przewodnictwem dyżurnego członka giełdy.

Sprawami giełdy pieniężnej zarządza Rada giełdowa, złożona z 24 członków, wybieranych przez ogólne zgromadzenie członków giełdy na 3 lata, z grona członków giełdy, obywateli polskich, mających conajmniej 30 lat skończonych.

Dla rozstrzygania zarzutów natury etycznej, stawianych członkom giełdy, Rada giełdowa wybiera z pośród siebie na jeden rok komisję dyscyplinarną, złożoną z 5 osób; może ona wymierzać kary: naganę, karę pieniężną do stu tysięcy marek, ściąganą trybem przepisanym dla należności skarbowych, zawieszenie czasowe w prawach członka i wykluczenie zupełne.

Przy tranzakcjach giełdowych pośredniczą maklerzy, wybrani przez Radę giełdową, zatwierdzeni przez ministra skarbu. Liczbę maklerów określa Rada giełdowa, przytem liczba ta ulega zmianie w miarę potrzeby.

Kwalifikacje, sposób powoływania i zwalniania maklerów, oraz ich prawa i obowiązki, określają przepisy wykonawcze ministra skarbu z dnia 25 sierpnia 1921 r.

*

Statut powyższy różni się od dotychczasowej ustawy giełdy w niektórych punktach, zarówno zasadniczych, jak formalnych. Przedewszystkiem wprowadza przymus należenia do giełdy dla instytucji i osób handlujących wartościami pieniężnemi, dopuszczonemi do obrotu na tej giełdzie, przedsiębiorstwa bowiem takie muszą być przez rząd koncesjonowane. Przeciwko temu artykułowi gorąco protestowały główne giełdy polskie, wychodząc z zasady, że uzyskanie koncesji nie zawsze zbiega się z moralnemi kwalifikacjami koncesjonarjuszów, zwyciężyła jednak przeciwna opinja, reprezentowana przez przedstawicieli Małopolski.

Do omówienia innych różnic jeszcze powrócimy.

T. W.

KRONIKA GIEŁDOWA

W okresie sprawozdawczym (26/11 — 10/12) na Giełdzie Pieniężnej w Warszawie obroty były ograniczone przy tendencji ospałej. Marka polska w dalszym ciągu wykazuje tendencję zwyżkową, wobec czego kurs walut zagranicznych z dolarami na czele na Giełdzie naszej stale się obniża i obroty coraz bardziej się kurczą. Wogóle zauważyć się daje w ostatnich czasach pocieszający objaw pod względem spekulacji walutami obcemi, gdyż nie widać już tej „ucieczki od marki“, jak to miało miejsce kilka miesięcy temu. Obroty jednak większe dokonane były markami niemieckiemi i koronami austrjackiemi przypuszczalnie dla celów handlowych. Z pośród wszystkich walut zagranicznych jedynie marka niemiecka mocniej się normowała, a to wskutek pogłosek o zamiarze ogłoszenia przez koaljantów moratorjum dla Niemiec. Pomimo, że pogłoska ta dotychczas nie znajduje żadnego potwierdzenia, kurs marki niemieckiej utrzymuje się na stosunkowo wysokim poziomie.

Zestawienie kursów walut zagranicznych:

	26/10	1/12	9/12
Dolary Stan. Zjedn.	3660.—	3420.—	3310.—
Franki francuskie	250.—	240.—	240.—
Funty Szterl.	14600.—	13900.—	13650.—
Marki niemieckie	13.—	14.75	16.—
Korony austr.	55.—	42.50	49.—

Ceny metali pozostały prawie bez zmiany: za rb. 100 w złocie płacono mk. 15.000 — 15.100, a za rubla srebrnego mk. 800 — 830.

W dziedzinie wartości dywidendowych nastąpiła drobna poprawa, aczkolwiek szczególnego zainteresowania się nie widać, to też niewiele dokonano obrotów.

Dla akcji bankowych usposobienie było stałe.

Akcje metalurgiczne, przemysłowe i inne nie wykazały większych różnic kursowych.

Na polu wartości lokacyjnych obroty były mniej niż średnie przy usposobieniu nieco słabszem. 5% L. Z. m. Warszawy w dalszym ciągu obniżyły się w cenie i prawie się zrównały z $4\frac{1}{2}$% L. Z. Ziemskiemi (rublowemi). Prowincjonalne Listy Zastawne nie były przedmiotem tranzakcji na Giełdzie.

Obligacje m. Warszawy tak rublowe jak i markowe pozostały prawie bez zmiany, natomiast 5% Warsz. Poż. Przezorności utraciła kilka punktów.

Usposobienie końcowe: dla walut zagranicznych, za wyjątkiem marek niemieckich, — słabe, dla akcji — nieco lepsze, dla papierów procentowych — bez zmiany. *Empol.*

OSTATNIE KURSY DEWIZ NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH.

PARYŻ: Londyn 53, Nowy-York 12.95, Szwajcarja 249.50, Berlin 6.87

LONDYN: Paryż 53.06, Nowy-York $410\frac{3}{4}$, Zurich 21.20, Berlin 777.

NOWY-YORK: Paryż 7.79, Londyn 4.11, Berlin 54.50.

ZURICH: Paryż 40.10, Londyn 21.23, Nowy-York 517.50, Berlin $277\frac{1}{2}$, Warszawa 0.15.

BERLIN: Paryż 1456.50, Londyn 770.80, Nowy-York 187.60, Warszawa 5.90.

KRONIKA AKCYJNA

SPÓŁKI NOWOPOWSTAJĄCE.

Łódzkie Zakłady Przemysłowo-Leśne. Siedziba w Łodzi Kapitał zakładowy Mk. 20 miljonów, podzielonych na 8 tysięcy akcji po Mk. 2,500. Założyciele: Alfred Doms, Oskar Gross i Eugenjusz Krasuski.

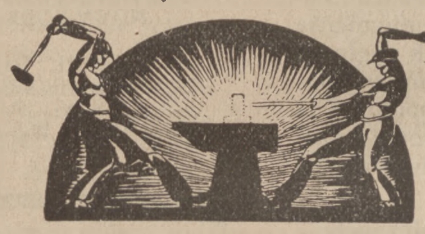
Chłopska Nafta. Siedziba we Lwowie. Kapitał zakładowy Mk. 14 miljonów, podzielonych na 20 tysięcy akcji po Mk. 700. Założyciele: Gaz Ziemny Sp. z ogr. odp. we Lwowie, Narcyz Potoczek, dr. Stanisław Ćwikowski, Jan Babicz, Józef Rajski i Jan Wasung.

Fabryka wosków, klejów, farb i artykułów pokrewnych. Siedziba w Warszawie. Kapitał zakładowy Mk. 30 miljonów, podzielonych na 30 tysięcy akcji po Mk 1000. Założyciele: Jakób Himmelfarb, Maks Stein i Salomon Muszyński.

Fabryka Wyrobów Metalowych i Emaljowanych „Światowit". Siedziba w Warszawie. Kapitał zakładowy Mk. 125 miljonów, podzielonych na 125 tysięcy akcji po Mk. 1000. Założyciele: Stanisław Gustaw Brun, Stanisław Najman, Henryk Neuman i Leopold Wellisz.

Fabryka Dachówki Cementowo-Azbestowej „Eternit" Braci Rylskich. Siedziba w Warszawie. Kapitał zakładowy Mk. 100 miljonów, podzielonych na 100 tysięcy akcji po Mk. 1000. Założyciele: Bank Handlowy w Warszawie, Onufry i Leon Rylscy i Witold Brzozowski.

Polska Hurtownia Opałowa. Siedziba w Warszawie. Kapitał zakładowy Mk 50 miljonów, podzielonych na 50 tysięcy akcji po Mk. 1000. Założyciele: Bolesław Borkowski, Kazimierz Gagatnicki, Ludwik Gepner, Ludwik Kopytowski, Roman Lubowiecki, Stanisław Jan Majewski i Emil Waydel.

Zakłady Przemysłowo-Budowlane „Westrich". Siedziba w Warszawie. Kapitał zakładowy Mk. 50 miljonów, podzielonych na 5 tysięcy akcji po Mk. 10 tysięcy. Założyciele: Wacław Dunin, Stanisław Dymmek, Ryszard Fulde, Stanisław Ligaszewski, Henryk Schepe, Władysław Tyzler, Czesław Wisłocki i Wilhelm Westrich.

Fabryka Maszyn Rolniczych „Odlew". Siedziba w Krakowie. Kapitał zakładowy Mk. 70 miljonów, podzielonych na 70 tysięcy akcji po Mk. 1000. Założyciele: Syndykat Rolniczy w Krakowie, Związek Ekonomiczny Kółek Rolniczych w Krakowie, Stanisław Dydyński, dr. Stanisław Szlachtowski, Adolf Poniński, Andrzej Bajda, Szczepan hr. Tarnowski, Mieczysław Sędzimir, Jerzy hr. Tyszkiewicz, Józef Kielman, Aleksander Chilewski i dr. Teodor Kosch.

Krośnieńska Nafta i Gaz Ziemny. Siedziba w Krakowie. Kapitał zakładowy Mk. 60 miljonów, podzielonych na 60 tysięcy akcji po Mk. 1000. Założyciele: Bank Handlowy w Warszawie, Oddział w Krakowie, Bank Małopolski, dr. Jan Nowak i Władysław Zajączkowski,

Następujące spółki akcyjne zwołują zebrania ogólne:

„Mundus" Polskie Fabryki Mebli Giętych — nadzwyczajne na 21 grudnia r. b. o g. 3 p.p. w Bielsku, Steggasse № 2.

Polski Bank Gwarancyjny — nadzwyczajne na 19 grudnia r. b. o g. 5 p.p. w lokalu własnym w Krakowie, ul. Grodzka № 43.

„Polska Foresta" — nadzwyczajne na 17 grudnia r. b o g. 5 p.p. w sali posiedzeń Polskiego Banku Przemysłowego we Lwowie.

Drzewny Przemysł i Handel — zwyczajne w drugim terminie na 16 grudnia r. b. o g. 4 p.p. w lokalu Centralnego Towarzystwa Rolniczego w Warszawie, ul. Kopernika 30.

Cukrownia „Brześć Kujawski" — zwyczajne na 17 grudnia r. b. o g. 8 wiecz. w lokalu Związku Zawodowego Cukrowni w Warszawie, ul. Krakowskie Przedmieście № 7.

Polska Drukarnia w Białymstoku — nadzwyczajne na 20 grudnia r. b. o g. 3 p.p. w lokalu Oddziału Piotrogrodzko-Ryskiego Banku Handlowego w Białymstoku, ul. Warszawska № 19.

Browar w Częstochowie dawniej K Szwede — zwyczajne na 17 grudnia r. b. o g 4 p.p. w lokalu Banku Zachodniego w Warszawie, ul. Fredry № 6.

Tow. Akc. Warszawskich Dróg Żelaznych Dojazdowych — zwyczajne na 28 grudnia r. b. o g. 7½ wiecz. w lokalu biura Zarządu w Warszawie, ul. Marszałkowska № 9.

Tow. Przemysłowo - Handlowe „Piast" — organizacyjne na 17 grudnia r. b. o g. 5 p.p. w lokalu Spółki w Warszawie, ul. Długa 50.

Sierszańskie Zakłady Górnicze — zwyczajne na 17 grudnia r. b o g. 10 rano w sali posiedzeń Filji Polskiego Banku Przemysłowego w Krakowie, Rynek № 17.

Polskie Towarzystwo Elektryczne (dawniej Polskie Tow. Przedsiębiorstw Elektrycznych) — zwyczajne na 17 grudnia r. b. o g. 6 p. p. w lokalu Spółki w Warszawie, ul. Jerozolimska № 71.

Tow. Fabryki Wyrobów Metalowych Posrebrzanych i Pozłacanych R. Plewkiewicz i S-ka w Warszawie — zwyczajne na 17 grudnia r. b. o g. 5½ p. p. w gmachu Banku Dyskontowego Warszawskiego, ul. Fredry № 8.

Fabryka Wagonów „Wagon" — zwyczajne na 19 grudnia r. b. o g. 4 p.p. w lokalu Banku Kredytowego w Warszawie, ul. Mazowiecka 9.

Cukrownia i Rafinerja „Przewosk" — zwyczajne na 17 grudnia r. b. o g. 12 w poł. w biurze Spółki we Lwowie, ul. Szopena № 4.

Tow. Fabr. Metalporcelana — zwyczajne na 19 grudnia r. b. o g. 4 p.p. w lokalu Banku Ziemiańskiego w Warszawie, ul Mazowiecka 13.

„Wawel" Spedycyjno-Transportowa i Handlowa Sp. Akc. — nadzwyczajne na 17 grudnia r. b. o g 4 p.p. w lokalu Spółki w Krakowie ul. Potockiego № 9.

Tow. Akc. Sztuki Graficznej I. L. Hirszowicz — nadzwyczajne na 20 grudnia r. b. o g. 4 p.p. w biurze Zarządu w Warszawie, ul. Żórawia № 24a.

Bank Ziemian we Lwowie — nadzwyczajne na 17 grudnia r. b. o g. 12 w poł. w sali posiedzeń Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego we Lwowie, ul. Kopernika 4.

SPÓŁKI POWIĘKSZAJĄCE KAPITAŁ ZAKŁADOWY.

Sp. Akc. Wyrobów Tkackich w Sandomierzu—o Mk. 9,800,000 drogą wypuszczenia 14 tysięcy akcji II em. po Mk. 700 wart. nom. Akcjonarjusze dawni mają prawo pierwszeństwa w nabywaniu nowych akcji w stosunku do ilości posiadanych akcji po cenie emisyjnej Mk. 1070 do 16 grudnia r. b.

Fabryka Przetworów Tłuszczowych w Trzebini—o Mk. 10,500,000 drogą wypuszczenia 30 tysięcy akcji III em. po Mk. 350 wart. nom Z powyższej ilości akcji oddaje się dotychczasowym akcjonarjuszom 10 tysięcy sztuk w ten sposób, że za każde 3 akcje I i II em otrzymać mogą jedną akcję III em. po cenie emisyjnej Mk. 1750 do 15 lutego 1922 r.

Bazar Polski w Krakowie—o Mk. 80 miljonów drogą wypuszczenia 36 tysięcy akcji na okaziciela oraz 4 tysięcy imiennych po Mk. 1000 wart. nom. Dotychczasowym akcjonarjuszom służy prawo pierwszeństwa do nabycia nowej emisji w stosunku jednej nowej na dwie dawne po cenie emisyjnej łącznie z kontami Mk. 1300 za akcje na okaziciela i Mk. 1350 za imienne w terminie do 18 stycznia 1922 r.

Wielkopolski Bank Rolniczy w Poznaniu — o Mk. 52,500,000 drogą wypuszczenia akcji IV em. Dotychczasowym akcjonarjuszom służy prawo nabycia dwóch nowych akcji na jedną starą po cenie emisyjnej 130% do 15 grudnia r. b.

Towarzystwo Cukrowni „Brześć Kujawski"—o Mk. 25 miljonów drogą przeszacowania wartości majątku Towarzystwa. Dotychczasowi akcjonarjusze otrzymują pięć nowych akcji na trzy dotychczasowe. Kapitał zakładowy po przewalutowaniu wynosić będzie Mk. 40 miljonów, podzielonych na 16 tysięcy akcji po Mk. 2500 wart. nom.

Bank Małopolski—o M. 88,200,000 drogą wypuszczenia 315 tysięcy akcji po Mk. 280 wart. nom. Dawni akcjonarjusze mają prawo pierwszeństwa do nabycia nowych akcji w stosunku jednej nowej na dwie dawne akcje po cenie emisyjnej Mk. 475.

Karol Korn badowlana spółka akcyjna—o Mk. 10 miljonów drogą wypuszczenia 20 tysięcy akcji po Mk. 500 wart. nom. Posiadacze akcji dawnych otrzymują dwie nowe na pięć starych akcji po cenie emisyjnej Mk. 750 do 23 grudnia r. b.

Polskie Towarzystwo Handlowe w Krakowie—o Mk. 50,050,000 drogą wypuszczenia 357,500 akcji V em. po Mk. 140 wart. nom. Akcjonarjusze dawni otrzymują jedną nową na pięć dawnych akcji po cenie emisyjnej Mk. 500 do 7 stycznia 1922 r.

Towarzystwo Górnicze Francusko-Rosyjskie — o Mk. 41,544,000 74 fen. drogą przewalutowania książkowej wartości nieruchomego majątku Spółki.

LOSOWANIA

4% Państwowa Pożyczka Premjowa z 1920 r. (Miljonówka)

Ciągnienie z d. 3 grudnia 1921 r.

№ 1,603,696.

Ciągnienie z d. 10 grudnia 1921 r.

№ 2,816,895.

Wypłata po Mk. 1,000,000 natychmiast.

5% LISTY ZASTAWNE
Lubelskiego Tow. Kredytowego Miejskiego.

Ciągnienie z 29 października 1921 r.

Po Mk. **2,160** (daw. rb. 1,000) № 10129 10454 10902 11190 11572 11688 11870 11981 12036 12047 12396 12443 12481 12606 12738 12966 13186 13383 13530 13571 13660 13725 13754 13758 13804 13859 14217 14274 14317 14334 14630 14903 30082 30085 30336 30473 30513 30643 30914 31082 31214 31365.

Po Mk. **1,080** (daw. rb. 500) № 15023 15329 15385 15399 15627 16023 16271 16402 16418 16692 16706 16932 17149 17631 17649 17976 18000 18095 18201 18249 18363 18518 18744 19106 19201 19221 19272 19324 19334 19407 19868 19898 19940 19968 19992.

Po Mk. **540** (daw. rb. 250) № 20133 20316 20337 20345 20606 20682 21025 21148 21374 21791 22044 22084 22174 22249 22344 22464

Po Mk. **216** (daw. rb. 100) № 25390 25561 25633 25724 26487 27119 27352 27356 27373 27424 27437 27477 27600 27612 27751 27808 27980 28027 28478 28564.

Wypłata od 2 stycznia 1922 r.

5% LISTY ZASTAWNE
Towarzystwa Kredytowego m. Radomia.

Ciągnienie z dnia 1 września 1921 r.

Po Rb. **1,000**. № 11428 11435 11517 11562 11647*) 11668 11671 11680 11741 11751 11789 11831 11834 11959 11979 12058 12105 12137 12149*) 12204 12347 12396 12416 12418 12464 12498 12572 12658 12720 12741.

Po Rb. **500**. № 21806 21964 21978 22042 22067 22313 22478 22528.

Po Rb. **250**. № 31419 31464 31502 31516 31577 31586 31643 31699.

Po Rb. **100**. № 42220 42256 42337 42345 42392 42418.

*) Numery listów oznaczone gwiazdką jako zakwestjonowane, mogą być wykupione tylko w Dyrekcji Towarzystwa.

Wypłata od 2 stycznia 1922 r.

4% Pożyczka Gminy miasta Krakowa.

Ciągnienie z dnia 2 listopada 1921 r.

Po Koron **10,000**. Ser. E. № 274 437 738.

Po Koron **5,000**. Ser. D. № 19, 106, 641.

Po Koron **2,000**. Ser. C. № 99 209 1136 1330 1709 1859 2036 2590 2682 2966.

Po Koron **1,000** Ser. B. № 109 272 372 532 850 1428 2133 2188 2525.

Po Koron **200**. Ser. A. № 629 700 719 1496 1842 2112 2137 2260 2435 2493 2599 3198 3908 4050 4276 4289 4561 4747.

Pożyczka Premjowa Węgierska Czerwonego Krzyża z 1917 r.

Ciągnienie z dnia 5 lipca 1921 r.

Wygrane:

Po **500,000** Koron S. **24228** № 1.
Po **10,000** Koron S. **95467** № 1.
Po **1,000** Koron S. **11919** № 10, S. **46512** № 9.
Po **500** Koron S. **271** № 6, S. **33821** № 10, S. **74469** № 2, S. **86997** № 9, S. **103261** № 8, S. **118719** № 2.
Po **200** Koron S. **289** № 1, S. **4741** № 3, S. **6237** № 7, S. **22781** № 9, S. **30935** № 4, S. **46443** № 9, S. **53591** № 10, S. **61615** № 2, S. **61950** № 9, S. **64297** № 3, S. **74754** № 4, S. **77658** № 7, S. **78463** № 9, S. **90109** № 8, S. **91750** № 7, S. **93785** № 5, S. **95154** № 8, S. **99086** № 3, S. **104374** № 6, S. **107334** № 1, S. **108141** № 5, S. **114344** № 7, S. **114783** № 10, S. **114821** № 7, S. **116435** № 5.

Wypłata od 5 września 1921 r.

$2^1/_2$% Pożyczka Premjowa m. Antwerpji z 1887 r.

Ciągnienie z dnia 9 lipca 1921 r.

Wygrane:

Po **150,000** Franków S. **21121** N 10.
Po **1,000** Franków S. **21121** N 24.
Po **500** Franków S. **23320** N 8.
Po **250** Franków S. **32806** N 5. S. **33536** N 7.
Po **150** Franków S. **481** N 14, S. **533** N 25, S. **2009** N 23, S. **3256** N 19, S. **12058** N 11, 12, S. **12257** N 9, S. **12560** N 20, S. **13636** N 3, S. **15361** N 14, S. **32378** N 20, S. **34848** N 6, S. **55527** N 23, S. **58432** N 2, S. **59251** N 14, S. **59720** N 8, S. **62100** N 24. S. **62844** N 3, 24, S. **67716** N 22.

Wylosowano następujące **137** serji:

39 224 481 533 604 708 1274 1332 1737 1762 2009 3256 4319 4393 4541 6471 6574 8193 8682 10313 11063 12058 12187 12254 12505 12560 12738 13636 14115 14442 14881 15361 15939 16015 16793 19548 19554 20704 20935 21121 23320 24212 24830 32415 26324 27144 28901 29673 30079 31019 35510 32378 32571 32806 33100 33222 33536 31639 33673 34673 34848 34918 35299 35876 36722 37483 37669 38051 38363 38947 39261 40361 40372 40412 40493 40534 41352 42919 43023 43559 44299 44568 45017 45512 45970 46864 46652 47560 48660 49486 49491 49521 49844 50118 51646 53237 54617 55527 56140 57371 57803 58230 58432 58837 59153 59251 59278 59720 59995 60036 60679 60928 61405 61597 62100 62356 62765 62844 63385 63415 63734 64005 64191 64349 65517 66466 67716 68489 68904 69791 69866 70940 71219 72354 72465 72650 72750.

Za zawarte w powyższych 137 serjach numery, tu niewymienione, wypłacone będzie po Fr. 110.

Wypłata od 1 lipca 1922 r.

2% Pożyczka Premjowa m. Brukseli z 1905 r. po Fr. 100.

Ciągnienie z dnia 15 lipca 1921 r.

Wygrane:

Po **100,000** Franków S. **25642** № 3.
Po **2,500** Franków S. **135368** № 19.
Po **1,000** Franków S. **789** № 10.
Po **500** Franków S. **46555** № 4, 11.
Po **150** Franków S. **11214** № 22, S. **23271** № 9, S. **33867** № 10, 12, S. **45841** № 7, S. **46847** № 6, S. **46868** № 19, S. **48228** № 5, S. **79767** № 8, S. **97276** № 4, S. **98062** № 16, S. **102738** № 8, S. **116523** № 1, S. **120072** № 13, S. **124444** № 1, S. **129572** № 19, 25, S. **131478** № 25, S. **134632** № 1, S. **151710** № 14.

Wylosowano następujące **145** serji:

161 474 789 2965 4038 6558 7395 8932 9212 10177 11214 12035 12732 14502 14625 14661 14757 14831 15238 16403 20468 20640 22004 23271 25642 27801 28062 28413 30206 30793 31305 31577 33394 33867 35690 36950 37021 39434 40579 42902 43207 44295 45583 45841 46233 46555 46847 46868 46994 48228 48249 48773 49004 49665 50822 51746 52121 52407 53728 54093 54625 54964 57670 57713 59576 60266 63518 65321 66789 70794 72014 73007 75151 79767 79827 80157 80963 85174 86376 86857 93120 93510 93692 93944 96987 97276 98062 98350 102240 102738 105554 105701 108648 110352 111309 116090 116139 116523 118601 120072 120471 121471 122041 123828 124444 128145 129201 129572 129680 129919 129958 131075 131478 133005 133678 133873 133987 134167 134632 135368 135644 137671 137842 138635 139314 139382 140795 142681 145953 147275 149187 149439 151710 154285 155013 155438 155780 156548 157347 159132 159179 159992 160282 160809 165307

Za zawarte w powyższych 145 serjach numery, tu niewymienione, wypłacone będzie po Fr. 110.

Wypłata od 2 stycznia 1922 r.

3% Pożyczka Premjowa Austrjacka z 1880 r.

Ciągnienie z dnia 16 sierpnia 1921 r.

Wygrane:

Po **90,000** Koron S. **3874** N 18.
Po **4,000** Koron S. **2590** N 22.
Po **2,000** Koron S. **588** N. 4, S. **1141** N 45.

Wylosowano następujące **30** serji:

71 242 247 262 419 446 508 632 692 740 973 1173 1237 1290 1579 1606 1895 2108 2364 2538 3025 3063 3075 3147 3151 3371 3644 3654 3706 3799.

Za zawarte w powyższych 30 serjach numery, tu niewymienione, wypłacone będzie po koron 200.

Wypłata od 1 grudnia 1921 r.

Budapeszteńska Pożyczka Premjowa z 1886 r. (Basilica-Dombau).

Ciągnienie z dnia 1 września 1921 r.

Wygrane:

Po **20,000** Koron S. **7220** № 43.
Po **1,000** Koron S. **5835** № 31, S. **7060** № 29.
Po **200** Koron S. **378** № 89, S. **6627** № 85.
Po **100** Koron S. **159** № 24, S. **625** № 59, S. **1633** № 69, S. **1731** № 34, S. **2604** № 3, S. **3672** № 16, S. **3786** № 70, S. **3957** № 49, S. **4017** № 76, S. **4493** № 63, S. **4985** № 40, S. **5305** № 88, S. **5318** № 87, S, **5581** № 49, S. **5858** № 41, S. **6941** № 21, S. **7394** № 74, S. **7509** № 24, S. **7697** № 78, S. **7842** № 77.
Po **50** Koron S. **963** № 86, S. **2049** № 1, S. **3330** № 71, S. **3423** № 84, S. **3478** № 87, S. **3630** № 38, S. **3666** № 70, S. **3817** № 60, S. **4447** № 2, S. **4878** № 97, S. **4933** № 56, 96, S. **5280** № 62, S. **5957** № 2, S. **5974** № 40, S. **5986** № 94. S. **7205** № 28, S. **7795** № 40.

Wylosowano następujące **35** serji:

66 462 850 1010 1196 1324 1343 1360 1602 1708 1827 2295 2968 3104 3245 3475 3868 4078 4119 4238 4527 4542 4949 5048 5072 5391 5601 6055 6314 6385 6548 6629 6633 6854 7235.

Za zawarte w powyższych 20 serjach numery, tu niewymienione, wypłacone będzie po Koron 17.

Wypłata od dnia 2 listopada 1921 r.

Nazwa pap. proc.	Nominalna wartość	Wartość kuponu bieżącego od papierów procentowych w fenigach i setnych częściach — GRUDZIEŃ 16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30/31
Papiery państwowe.																
5% Poż. Długoterminowa	M. 100	104.17	105.56	106.94	108.33	109.72	111.11	112.50	113.89	115.28	116.67	118.06	119.44	120.83	122.22	123.61
„ „ Krótkotermin.	„ 100	229.17	230.56	231.94	233.33	234.72	236.11	237.50	238.89	240.28	241.67	243.06	244.44	245.83	247.22	248.61
4% „ Premjowa. (Milj.)	„ 1000	833.33	844.44	855.55	866.66	877.77	888.89	900.—	911.11	922.22	933.33	944.44	955.55	966.66	977.77	988.89
4% Bilety Skarbowe.	„ 1000	500.—	511.11	522.22	533.33	544.44	555.55	566.66	577.77	588.89	600.—	611.11	622.22	633.33	644.44	655.55
Obligacje.																
6% Poż. m. s. Warsz. z 1915/6	R. 100	270.—	273.60	277.20	280.80	284.40	288.—	291.60	295.20	298.80	302.40	306.—	309.60	313.20	316.80	320.40
5½% „ „ „	„ 100	247.50	250.80	254.10	257.40	260.70	264.—	267.30	270.60	273.90	277.20	280.50	283.80	287.10	290.40	293.70
6% „ „ „ z 1917 r.	M. 100	275.—	276.66	278.33	280.—	281.66	283.33	285.—	286.66	288.33	290.—	291.66	293.33	295.—	296.66	298.33
5% Warsz. Poż. Przezorn. z 1920 r.	„ 100	202.50	205.20	207.90	210.60	213.30	216.—	218.70	221.40	224.10	226.80	229.50	232.20	234.90	237.60	240.30
4½% „ „ „ (kanaliz.)	R. 100	150.66	153.09	155.52	157.95	160.38	162.81	165.24	167.67	170.10	172.53	174.96	177.39	179.82	182.25	184.68
5% B-ku Ziemiańskiego	M. 100	93.75	95.—	96.25	97.50	98.75	100.—	101.25	102.50	103.75	105.—	106.25	107.50	108.75	110.—	111.25
Listy zastawne.																
4½% Ziemskie	R. 100	422.82	425.25	427.68	430.11	432.54	434.97	—	2.43	4.86	7.29	9.72	12.15	14.58	17.01	19.44
„ &	M. 100	195.75	196.87	198.—	199.12	200.25	201.37	—	1.12	2.25	3.37	4.50	5.62	6.75	7.87	9.—
4% &	R. 100	375.84	378.—	380.16	382.32	384.48	386.64	—	2.16	4.32	6.48	8.64	10.80	12.96	15.12	17.28
5% m. Warszawy, Płocka i Siedlec	„ 100	202.50	205.20	207.90	210.60	213.30	216.—	218.70	221.40	224.10	226.80	229.50	232.20	234.90	237.60	240.30
4½% m. Warszawy	„ 100	182.25	184.68	187.11	189.54	191.97	194.40	196.83	199.26	201.69	204.12	206.55	208.98	211.41	213.84	216.27
5% m. Łodzi	„ 100	121.50	124.20	126.90	129.60	132.30	135.—	137.70	140.40	143.10	145.80	148.50	151.20	153.90	156.60	159.30
4½% „ &	„ 100	109.35	111.78	114.21	116.64	119.07	121.50	123.93	126.36	128.79	131.22	133.65	136.08	138.51	140.94	143.37
5% „ Częstochowy	„ 100	326.70	329.40	332.10	334.80	337.50	340.20	342.90	345.60	348.30	351.—	353.70	356.40	359.10	361.80	364.50
„ „ Kalisza.	„ 100	283.50	286.20	288.90	291.60	294.30	297.—	299.70	302.40	305.10	307.80	310.50	313.20	315.90	318.60	321.30
„ „ Kielc i Suwałk	„ 100	410.40	413.10	415.80	418.50	421.20	423.90	426.60	429.30	432.—	434.70	437.40	440.10	442.80	445.50	448.20
„ „ Lublina i Radomia	„ 100	445.50	448.20	450.90	453.60	456.30	459.—	461.70	464.40	467.10	469.80	472.50	475.20	477.90	480.60	483.30
„ „ &	M. 100	206.25	207.50	208.75	210.—	211.25	212.50	213.75	215.—	216.25	217.50	218.75	220.—	221.25	222.50	223.75
„ „ Łomży	R. 100	407.70	410.40	413.10	415.80	418.50	421.20	423.90	426.60	429.30	432.—	434.70	437.40	440.10	442.80	445.50
„ „ Piotrkowa	„ 100	367.20	369.90	372.60	375.30	378.—	380.70	383.40	386.10	388.80	391.50	394.20	396.90	399.60	402.30	405.—
6% B-ku Kr. Hipoteczn.	M. 100	247.50	249.—	250.50	252.—	253.50	255.—	256.50	258.—	259.50	261.—	262.50	264.—	265.50	267.—	268.50

RUCH KURSÓW GIEŁDY PIENIĘŻNEJ W WARSZAWIE

za czas od 26 listopada do 10 grudnia 1921 r. włącznie

Kursy przeciętne: tranzakcyjne lub między kursami „żądano" i „poszukiwano".

Objaśnienie: nieurzędowe — n.

I. Papiery procentowe.

(Wartość nominalna rb. 100 = mk. 216).

	Kupon płatny	26/11	10/12	najniższy	najwyższy
Obligacje.					
6% Poż. m. st. Warszawy z 1915/16 r.	1/4-1/1	—	—	242½	245
5½% Poż. m. st. Warszawy	&	—	—		—
6% Poż. m. st. Warszawy z 1917 r. (Mk. 100)	1/1-1/7	115.95	—	115¼	116
5% Warsz. Poż. Przezor. 1920 r.	1/4-1/10	—	95	92¾	96
4½% Poż. m. st. Warszawy (kanalizacyjna)	14/4-14/10	—	—	—	—
5% Banku Ziemiańskiego	1/4-1/10		—	100	100
Listy Zastawne					
4½% Ziemskie	22/6-22/12	275	292	275	293½
4½% „ (Mk. 100)	&	91¾	91¼	89¼	91¾
4% „	&	—	—	—	—
5% m. st. Warszawy	1/4-1/10	—	296	270	305
4½% „ „ „	&	—	—	310	310
6% B-ku Kred. Hipotecz.	2/1-1/7	—	—	—	—
5% m. Łodzi serji VII.	1/5	—	—	230	232½
4½% „ „ „ VI	&	—	—	—	—
5% „ Częstochowy	15/2-15/8	—	—	—	—
5% „ Kalisza	1/3-1/9	—	—	—	—
5% „ Kielc	14/1-14/7	—	—	—	—
5% „ Lublina	1/1-1/7	—	—	—	—
5% „ „ (Mk. 100)	&	—	—	—	—
5% „ Łomży	15/1-15/7	—	—	—	—
5% „ Piotrkowa	30/1-30/7	—	—	—	—
5% „ Płocka	1/4-1/10	—	—	—	—
5% „ Radomia	1/1-1/7	—	—	—	—
5% „ Siedlec.	1/4-1/10	—	—	—	—
5% „ Suwałk	14/1-14/7	—	—	—	—
4½% Banku Ziemsk. Wileń.	14/1-14/7	—	—	—	—

II. AKCJE.

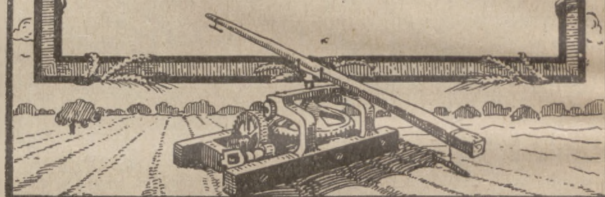
	31-12 1920 tranzakcje przeciętne lub „żądano"	26/11	10/12	najniższy	najwyższy
Banku Handl. w Warsz.	1630	1787½	2112½	1775	2150
„ Dysk. Warszawsk.	2350	2600	—	2560	2675
„ Zachodniego	1612½	1100	—	1100	1150
„ Handl. w Łodzi	1300	—	—	—	—
„ Kup. Łódzk.	850	—	—	—	—
„ dla Han. i Przem.	1150	2912½	—	2750	2950
„ Tow. Spółdz.	2700	—	—	—	—
„ Kredytowego	2350	2725	2725	2700	2750
„ Małopolskiego	675	—	675	550	700
„ Zw. Sp. Zarobk.	4200	—	—	2300	2300
„ Zjedn. Ziem. Pol.	1075	930	—	930	960
„ Wschodniego	2150	—	—	—	—
„ Przem. Warsz.	850	—	—	—	—
„ Polsk. Przemysł.		—	—	—	—
„ Ziemskiego Kred.		—	—		
Tow. B. Hantke	45000	—	—	—	
„ Lilpop, Rau & Loew.	16100	2475	2812½	2425	3050
„ K. Rudzki & S-ka	11150	1740	1900	1725	2050
„ Starach Z. Gen	8900	3925	3987½	3830	4350
„ Zakł. Ostrowieckich	60000	4515	4687½	4500	4850
„ Rohn, Ziel. & S-ka	2300	—	—	—	
„ „Wulkan"	40000	—	—	—	—
„ W. Gostyński & S-ka.	3000	—	—	—	—
„ Konrad Jarn. & S-ka	26000		—	—	—
Tow. Zawiercie	21000	37000	—	37000	37000
„ Zakł. Żyrardowskich	16000	—	51000	45000	58000
„ Ł. J. Borkowski	2312½	1125	1162½	1100	1250
„ Bracia Jabłkowscy	2307½	—	—	1125	1300
„ Warsz. Poż. na Z. R.	4000	—	—	—	—
„ Fb. Dach. „Pustelnik"	6000	—	—	—	—
„ Bud. i pr. hot. w War.	15000	—	—	—	—
„ Cukr. „Ciechanów"	6500	—	—	—	—
„ „ „Czersk"	10000	—	—	—	—
„ „ „Częstocice"	14000	—	—	—	—
„ „ „Józefów"	20000	—	—	—	—
„ „ „Konstancja"	18000	—	—	—	—
„ „ „Łyszkowice"	10000	—	—	—	—
„ „ „Michałów"	6000	—	—	—	—
„ „ „Ostrowite"	6500	—	—	—	—
„ Warsz. Fabr. Cukru	14133½	—	18900	18200	19500
„ Fryderyk Puls	—	—	—	—	—
„ Dróg Żel. Podjazd.	1500	—	—	—	—
„ Warsz. Kop. Węgla	55000	14900	16000	14650	16500
„ Gór. Prz. „Saturn".	75000	—	—	—	—
„ Ub. „Przezorność"	10000	—	—	—	—
„ Warsz. Ub. od Ognia	13000	—	—	—	—
„ „Łazy" (cement)	12000	—	—	—	—
„ „Wysoka" „	8000	—	—	—	—
„ Firley „	2337½	—	—	—	—
„ Warsz. Handl. i Żeg.	2300	1237½	1285	1225	1380
„ „Pocisk"	2325	—	—	—	—
„ Pruszk. Elektrowni.	1150	—	—	500	500
„ „Siła i Światło"	—	—	—	—	—
„ Przemysłu Drzewn.	4400	—	—	1370	1475
„ „Nafta Polska"	4700	1935	1880	1825	2050
„ Borman & Szwede	16000	—	—	—	—
„ „Parowóz"	4300	—	—	—	—
„ Kijew. Sch. i S-ka	—		—	3800	4000
„ Polskie Handlowe	—	—	—	—	—
„ Prz. Eksp. Leśny".	—	—	—	—	—
„ Ortw., Karas. i S-ka	6200	—	—	—	—

III. Waluty i Dewizy

Kursy z 10 grudnia 1921

	Żądano	Poszukiwano	Dokonane tranzakcje
Ruble carskie 100	—	—	700 n.
„ „ 500	—	—	210 n.
„ „dumskie" 1000.	—	—	40 n.
„ „ 250.	—	—	22 n.
Dolary St.-Zjednoczon.	—	—	3225, 3175, 3200
„ kanadyjskie	—	—	—
Franki francuskie	—	—	245
„ belgijskie	—		227.50, 237 Belgja
„ szwajcarskie	—	—	—
Funty sterl.	13350	13250	13400, 13300 Londyn
Marki niemieckie	—	—	16.75, 17—, 16.75
Korony austrjackie.	—	—	55 Wiedeń
„ czesko słowackie	—	—	38—, 37,70, Praga
„ szwedzkie	—	—	—
„ duńskie	—	—	—
„ norweskie	—	—	—
Lei rumuńskie	—	—	—
Liry włoskie	—	—	—
Marki fińskie	—	—	—
Floreny holenderskie	—	—	—

CENY OGŁOSZEŃ:

1 strona opisowa.	Mk.	40,000
1 „ zwykła w tekście	„	30,000
1/2 „	„	16,000
1/4 „	„	8,000

I i IV strona o 50% drożej
II i III „ „ 25% „
na I i IV stronie przyjmowane są ogłoszenia tylko całostronicowe.
Prenumerata kwartalnie Marek 500.
Za granicą ceny podwójne.

WYDAWCA: W imieniu Warszawskiej Agencji Wydawniczej „WAW", *MIECZYSŁAW MAJCHER.*
REDAKTOR: *ALEKSANDER JACKOWSKI.*
DRUK ZAKŁADÓW GRAFICZNYCH B. WIERZBICKI I S-ka W WARSZAWIE